

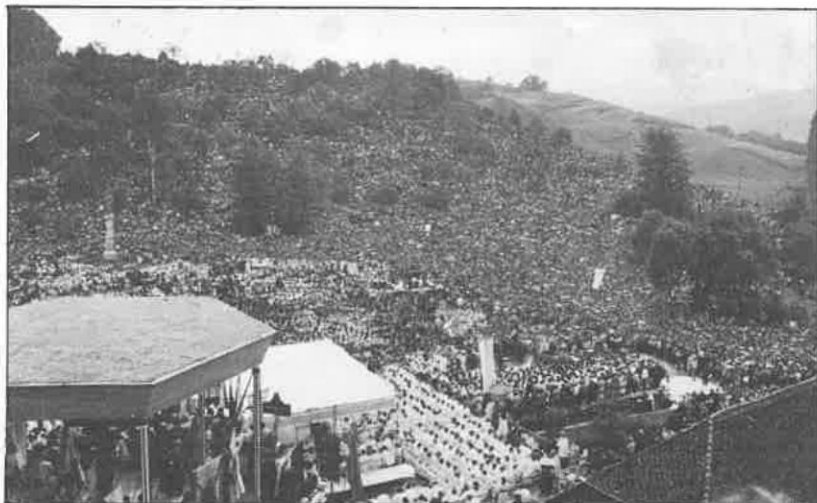
Miljevi

GOD. VIII BOŽIĆ, 1984. BR. 1 (14)

U 1984. godini najveći događaj u Crkvi u Hrvata bio je završetak devetgodišnjeg slavlja „13 stoljeća kršćanstva u Hrvata“ u Zagrebu i Mariji Bistrici 8. i 9. rujna. U to slavlje uklopljen je Nacionalni euharistijski kongres, 300. obljetnica našašća Gospina kipa u Mariji Bistrici i posveta hrvatskih katolika bezgrješnom Srcu Marijinu.

Bilo je to neobično, nesvakidašnje i neviđeno slavlje. Predsjedao mu je Papin izaslanik kardinal bečki Franz König, koji je u zagrebačkoj katedrali 8. rujna otvorio NEK. Uza nj je na završenom slavlju u Mariji Bistrici sudjelovalo 5 kardinala, 35 biskupa i preko 1000 svećenika za jednim oltarom. Bio je to zaista jedinstveni skup u povijesti Crkve u Hrvata: nikad tolikog mnoštva, nikad toliko misnika oko jednog oltara, nikad toliko mlađarije na jednom skupu!

Kardinal Kuharić povjerava „narod i Crkvu Hrvata“ Srcu Marijinu (gore desno). Pogled na dio oltara i skupa u Mariji Bistrici 9. rujna (dolje)

MILJEVCI

LIST ŽUPE MILJEVCI

BR. 1. (14)

BOŽIĆ 1984.

GOD. VIII

Dragi Miljevčani!

Upravo za Božić pružam vam u ruke naš list. Božić, blagdan koji nas najsnažnije vraća u naše djetinjstvo, kad smo pod čađavim krovom u tijesnoj kućici, siromašni kao Isus, ali sretni kao anđeli, duboko doživljavali otajstvo Božićne tajne. Uz vatru i badnjake, uz sjaj Božićne svijeće palilo se u nama svjetlo Božićne nade. I svi smo bili vedri, nasmijani, razdragani. Noć je bila ljepša od dana, blagoslovljena dolaskom Božanskog Djeteta.

Odavno smo već odrasli. Život nas je rasijao, išibao. Prošli smo vjetre i oluje, izgubili prijatelje svog djetinjstva. Gdje smo sada? Ako smo daleko, zar u nama ne plaču sjećanja? Božić pod rodnim krovom!

Napravili smo nove kuće, rasvijetlili ih električnom strujom, opremili ih modernim namještajem. . . Ne žmirka više petrolejka uz ognjište. Sve je drukčije nego nekada. Hvala Bogu, što je tako! Ali, jesmo li mi ostali oni isti, ushićeni dolaskom Boga na svijet? Je li otajstvo Božića ostalo u našoj duši? Da li dolazak Sina Božjega među nas još uvijek obasiplje naša lica radošću duše, srećom i nadom?

Božić je Božji posjet svijetu. On je dokaz da nas Bog nije zapustio, da nas nije prepuštao našoj nemoći i ništavilu. Svojim dolaskom među ljude Bog je unio život u nas. Našu sudbinu je neraskidivo vezao uz svoju.

Vjerujemo li to? Jesmo li osvjedočeni? Blago onima koji to još jesu! U njima Božić živi! U njima i Bog živi!

Tri velike stvari Božićne noći: slavu, mir i svjetlo želim svima, napose našim obiteljima! Neka u njima bude uvijek mjesta za slavu Božju, koja će vratiti prijeko potreban mir, a Krist, Mlado Sunce s visine, obasjavat će put ljepše, složenije i sretnije budućnosti. Svima Vama sretan Božić i blagoslovljeno Mlado Ljeto želi

Fra Branko Mijić,
župnik

MILJEVCI ŽELJNI PROSVJETE

Na području župe Miljevci, kao i po mnogim mjestima Dalmacije, ranije nisu postojale pučke škole u današnjem smislu riječi. One nastaju tek početkom XIX. stoljeća. Do tada su se djeca, uglavnom bogatijih roditelja, poučavala u prostorijama samostana, župskih kuća i kaptolima. Svećenici su ih poučavali u čitanju, pisanju i računanju. Tako su djeca dobivala osnove pismenosti.

Među prvim prosvjetiteljima Hrvatskog naroda bili su franjevci. U XIII. st. počeli su osnivati svoje samostane, a uz njih podizati i škole koje su pohađala uglavnom redovnička mladež. Zalazeći među obični puk, franjevci su postali narodni učitelji i prvi „putujući prosvjetitelji“. Školske zgrade bile su samostanske ili župske prostorije. Namještaj je bio najnužniji, a školska pomagala neznatna. Služili su se jednostavnim načinom upoznavanja slova. Bilo je to pisanje po pijesku. Pisali bi na voštanim pločicama, a poslije toga na pergameni. I danas se čuva u samostanu na Visovcu štap u kojem je urezana abeceda. Pokazivanjem urezanih slova djeca su ih polako upoznavala. Tadašnjim tuđinskim vlastima nije bilo do širenja prosvjete među građanima, a niti među običnim pukom. Mletačkoj Republici (1420. – 1797.), austrijskoj (1797. – 1806.) i francuskoj upravi (1806. – 1814.) bilo je bitno podupirati junački i ratoborni duh koji im je bio potreban na granici s Turcima. Tek drugom polovicom XIX. st. počele su se otvarati pučke škole po selima. Kroz sve vrijeme tuđinskih vlasti u Miljevcima bilo je pismenih ljudi. To su uglavnom bili glavari i fratarski momci, a naučili su to od svojih župnika – fratara. Znae su usavršavali čitanjem nabožnih pjesama fra Tome Babića *Cvit razlika mirisa duhovnoga* – *Babuša* ili pjesmaricom *Razgovor ugodni* od fra Andrije Kačića.

Čitajući „Pismaricu“ u tim ljudima buđio se narodni duh. Bila im je omiljena knjižica i fra Petra Kneževića *Plać Gospin*, koji bi pjevali u korizmenim danima uvečer uz ognjište. Pjevali su ga momci i djevojke isto tako preko dana dok bi čuvali svoja stada.

Pokoje dijete dolazilo bi župniku da bi naučilo čitati i pisati. Još više djece išlo je u samostan Visovac kad je vlada 1828. godine dopustila Provinciji Presv. Otkupitelja otvoriti svoje privatne pučke škole. Pod ravnateljstvom fra Jeronima Palatina redovnici Visovca poučavali su ih u čitanju, pisanju i računanju. Toliko su bili željni prosvjete, da su molili Namjesništvo, kako bi ono otvorilo 1845. pučku školu. I šibenski biskup Berčić 15. listopada 1853. tražio je od Namjesništva u Zadru da se u Miljevcima otvori pučka škola koju narod od srca očekuje i priželjkuje. Ta molba postaje još značajnija po tom što su dotad postojale pučke škole u šibenskoj biskupiji samo u Šibeniku, Skradinu, Drnišu, Kninu, Tisnom i Zlarinu. Od 1862. nije bilo gotovo nijednog župnika-franjevca Provincije Presv. Otkupitelja koji nije poučavao djecu. Bilo ih je koji su imali grupice i po petnaestero djece. Veći broj đaka nisu mogli okupiti zbog velikog raspona župe. Tako su činili i župnici Miljevaca. Do godine 1861. nekoliko djece s Miljevaca poučavao je fra Jozo Ivelić na Visovcu i upućivao ih u „elementarne znanosti“. 1862. godine fra Venceslav Bilić poučavao je osmoricu. Župnici Miljevaca i redovnici Visovca nisu čekali naredbe za poučavanje. Župnik Miljevaca, kao i drugi župnici – franjevci onoga doba, bio je jedini čovjek koji je neprosvijetljenome seljaku mogao dati savjet u bolesti, prevesti mu službene spise na talijanski, sastaviti molbu, napisati odgovor i sl.

Kad su narodnjaci slomili silu automaša koji nisu htjeli Dalmaciju pripojiti Hrvatskoj, počele su se još više otvarati pučke škole. Može se reći da se pučka škola u Miljevcima otvorila poslije 1870. godine. Imala je mnogo đaka. Međutim, zbog nedostatka osposobljenih ljudi za učiteljsku službu, pučka je škola u Miljevcima bila zatvorena. Osim u Miljevcima za duže vremena bila je zatvorena škola i u Siveriću. Miljevci su u to vrijeme brojili 2200 ljudi. Dopisnik narodnog lista 1880. piše da je „učiona još i dandanas zatvorena“. „Išli smo od nemila do nedraga moleći kumeći da nam se dade učitelj. . . Mi čičimo za prosvjetom na-

šom i naše djece, ko zmlja ljuta u procijepu". Dopis je potpisao F. J. B., najvjerojatnije neki franjevac. Otvaran je natječaj, ali nije bilo raspoloživih učitelja i nastava se nažalost nije održavala. Kad je ponovno započela nastava nije sigurno poznato, ali se može pretpostaviti da su Miljevčani bili željni prosvjete, te da nije dugo prošlo dok se ponovno otvorila pučka škola. Prvi svjetski rat omeo je nastavu gotovo po svim seoskim mjestima, pa je vjerojatno prestala pouka djece u pismenosti i u Miljevcima. Najvjerojatnije su tu ulogu, iako državnu, preuzeli tadašnji župnici. Učili su djecu po mnogim selima otvarajući pomoćne škole ili održavajući tečajeve. Fra Ivan Bronić došao je u Miljeve za župnika 1926. Otvorio je privatnu pučku školu i poučavao djecu u osnovnim stvarima bez ikakve državne nadoknade. Namještaj mu je bio najjednostavniji, a pomoćna sredstva sasvim slaba. Bile su to tablice, pisaljka i spužva za brisanje. Čitanki je bilo malo. Stajale su u župskoj kući i njima su se služili svi đaci. Više podataka o širenju prosvjete u selu Miljevcima ima za župnikovanje fra Luidu Jurenovića koji je došao za župnika poslije fra Ivana Bronića. Ostao je do drugog svjetskog rata. Samoinicijativno je organizirao privatnu pučku školu. Za dvoranu je upotrebljavao 'hodnik župske kuće gdje se sjedilo na klupicama, a u vrijeme ljeta poučavao je u župskom dvorištu u hladovini. Školska pomagala bila su ista kao i kod njegova prethodnika fra Ivana Bronića. Ovu školu prošlo je stotine djece. Đaci su na koncu

školske godine odlazili u susjedne škole, npr. u Rupe, gdje su dobivali državne svjedodžbe poslije položenog ispita. Fra Luidi je u poučavanju bio veoma strog i ozbiljan. Želio je prosvijetliti svijet i omogućiti mu bolji život. Otvorila su djeca znala iskoristiti priliku. Neki nisu znali ni razumjeli značenje opismenjavanja i nisu slali svoju djecu na pouku, smatrajući da su im djeca mnogo važnija u gospodarstvu. Poslije drugog svjetskog rata normalno je započela nastava u pučkim školama. Obveza upisa bila je za svu djecu. Tim se stvorila mogućnost za bolje životne prilike na selu. Mnogi su nastavili školovanje, stekli fakultetsku naobrazbu i stvorili još bolje okolnosti za život.

Drinovci, Brištane, Bogetići, Karalići, Širitovci, Kaočine i Ključ, tih sedam sela župe Miljevci u mnogočemu posebno moraju biti zahvalni svojim župnicima franjevcima, koji su im pružili ne samo vjerski odgoj nego i mnogima, prema svojim mogućnostima dali prve osnove pismenosti.

Fra PETAR BEZINA

„Nije puška za popa i fratra već krunica i križ oko vrata“ — pjeva tako naš stari fra Andrija Kačić Miošić. Međutim, ova su godine Miljevčani mogli vidjeti skupinu fratara i s lopatama u rukama, kako grade ogradni zid kraj župske kuće na „ljetnom zvizdanu“ (na slici).

NEDJELJA – DAN GOSPODNJI

Bog je gospodar svega stvorenoga pa je, prema tome, gospodar i vremena. To vidimo iz ovih riječi:

*„Sjeti se da svetkuješ dan Gospodnji!
Šest dana radi i obavljaš sav svoj posao,
a sedmoga je dana subota,
počinak posvećen Gospodinu Bogu tvojemu.
Tada ne radi nikakva posla:
ni ti, ni tvoj sin, ni tvoja kći, ni tvoj sluga, niti
služkinja tvoja, ni živina tvoja, niti stranac koji se
nađe kod tebe. . .
Jer je Bog blagoslovio i posvetio dan subotnji!“*

(Izl 20, 8–11)

U Starom zavjetu ljudi su kao dan Gospodnji Bogu posvećivali subotu. Subota im je bila najdraži dan u tjednu i zbog toga što ih je Bog upravo subotom izveo iz egipatskog sužanjstva. Subota im je bila dan radosti i dan počinka. Subotom je bio zabranjen svaki teški posao. Svetkovanje subote bilo je veoma strogo. Tko bi poslom obeščastio subotu, kaznili bi ga smrću.

U Novom zavjetu Crkva je odredila i propisala način kako treba svetkovati Bogu posvećeni dan. Mi ćemo se osvrnuti na te odredbe i propise. Drugi vatikanski sabor u „Konstituciji o liturgiji“ u broju 106. govori o nedjelji ili danu Gospodnjem. Tu se doslovno nalazi ovo:

Crkva svetkuje vazmeno otajstvo svakog osmog dana, koji se s pravom naziva danom Gospodnjim ili nedjeljom. To biva prema apostolskoj predaji koja potječe od samoga dana uskrsnuća Kristova. Tog su se dana vjernici dužni sastajati zajedno, da slušaju Božju riječ i da sudjelujući kod euharistije obave spomen-čin muke, uskrsnuća i proslave Gospodina Isusa te da zahvaljuju Bogu koji ih „Uskrsnućem Isusa Krista od mrtvih nanovo rodi za živu nadu“ (1 Pt 1,3). Stoga je nedjelja prvotan blagdan koji se ima predlagati i uporno preporučivati vjerničkoj pobožnosti, da bude i dan radosti i dan počinka od posla.

1. Slavljenje svete Mise

Središte kršćanske pažnje jest Isus Krist, i to Isus Krist na križu. Njegova je muka i uskrsnuće otkupnina ljudskog roda. Bez smrti Isusove na križu i bez njegova uskrsnuća kršćanstvo ne bi moglo živjeti. A sveta je Misa obnova Isusove žrtve na križu. Razlika između svete Mise i Isusove žrtve na križu jest samo u tome što je žrtva na križu bila krvna. Tamo Isus trpi i umire. A sveta je Misa nekrvna žrtva. U njoj Isus ne trpi i ne umire. Na križu se Isus žrtvovao samo jedanput, a u svetoj Misi žrtvuje se neprestano i žrtvovat će se sve do svršetka svijeta. Sveta Misa jest neprestana žrtva Novoga zavjeta, u kojoj se Isus pod prilikama kruha i vina prikazuje svom nebeskom Ocu.

Što se pak tiče obveze slavljenja svete Mise, Crkva određuje i traži od svih svojih vjernika koji su došli do uporabe razuma *da nedjeljom i zapovjednim blagdanima moraju prisustvovati, odnosno sudjelovati u slavljenju svete Mise.*

Da bi vjernici izvršili gornju zapovijed i da bi svjesno udovoljili toj zapovijedi Crkve, treba da budu ispunjeni neki uvjeti:

1. treba biti pobožan kod svete Mise;
2. osobno prisutan;
3. čitavu svetu Misu, a ne samo jedan dio;
4. aktivno sudjelovati.

„Gle kako je lijepo i ugodno kad braća stanuju zajedno!“ – Crkva Imena Isusova nekad je i pretijesna

2. Obdržavanje nedjeljnog počinka

U dane Bogu posvećene treba da se oslobodimo posla što ga redovno vršimo radnim danima. Ako si zemljoradnik, tada u te dane ostavi sve svoje zemljoradničke poslove. Oranje, sijanje, žetva, vršidba, kopanje i svi takvi poslovi zabranjeni su u nedjelju i u zapovjedne blagdane. Osim tih poslova oko obrađivanja zemlje ovamo spadaju i poslovi oko gradnji kuća, putova itd.

Radio tko za novac ili badava, radio sebi ili drugome u biti se ništa ne mijenja. Taj posao ostaje težak posao, bez obzira na namjeru s kojom se obavlja.

Moglo bi se postaviti pitanje:

— Zašto su gore navedeni poslovi zabranjeni nedjeljom?

Odgovor nije težak:

— Teški tjelesni poslovi onemogućuju ljudima duševnu sabranost, a prema tome smetaju ih u iskazivanju štovanja Bogu, na što smo obvezni na dane Bogu posvećene. S druge strane, takvi poslovi iscrpljuju čovjeka, slabe mu ne samo tjelesnu snagu, nego i duhovnu otpornost prema nasrtajima Božjih neprijatelja. Naš se duhovni akumulator preko tjedna istrošio, pa ga treba ponovno napuniti. A ako i nedjeljom radimo svoje redovite poslove, onda će nam se taj akumulator naše duše još više isprazniti, mjesto da ga obnovimo i napunimo.

Svetkovanje nedjelje i blagdana traži uznesenje naših srdaca i duša k Bogu. Čovjek zaokupljen poslom i brigom nema vremena, a izmučen radom nema snage da se sav smireno i odano preda Bogu, kako je poželjno i potrebno.

IDI — I TI ČINI TAKO!

Jednoga nedjeljnog jutra opazi londonski stražar da nema redovne pometačice, nego da mjesto nje mete pločnike neka druga žena, mlađa i ljepša. Stražar stane na čas, zagleda se u one nježne bijele ruke, koje su dosta nespretno držale metlu. Ta nova ulična pometačica bila je lady Georgina Fullerton, kćerka engleskog konzula u Francuskoj.

— Kako je dospjela ovamo? — pitat ćete.

— Evo kako! Kad se toga jutra vraćala iz crkve s jutarnje svete mise, slučajno se sudari s pometačicom koja je u najvećoj žurbi mahala metlom desno i lijevo. Iza toga beznačajnog incidenta, ispričavajući se započeo razgovor. U tom razgovoru upita lady Georgina pometačicu:

— Dobra ženo, da li ste danas već bili na svetoj misi?

— Ah, milostiva gospođo! — uzdahne pometačica — nemam vremena ići u crkvu, jer eto vidite i danas moram raditi.

Georgina se sjeti one riječi koju je netom u crkvi čula: „Što god želiš da tebi drugi učini, čini i ti tako drugima!“ Skine rukavice, prihvati metlu te šapnu onoj zbunjenoj ženi:

— Idite Vi sad k svetoj misi, a ja ću vas zamijeniti dok se ne vratite!

Kad su joj kasnije neki prigovarali da takav posao nije za nju i da takav postupak njoj ne odgovara, da treba paziti na ugled svoga staleža i svoga položaja u društvu, ona je na sve to imala samo kratki odgovor:

— Učinila sam to da bude jedan propust manje!...

Mislila je na propust svete mise. A mi bismo mogli nadodati:

— I jedno dobro djelo i dobar primjer više!

Kašeš mi: „Nemam vremena da se klanjam Bogu!“ Kažem ti: „Naći ćeš vremena da se klanjaš svakom drugom!“

M. BUSTRUC

NEDJELJNI RAD NE KORISTI

Nedjeljom stečeno — nije blagoslovljeno.
Nedjeljom stečeno — kao ukradeno.

Sv. Ivan Vianey, arški župnik, ovako je opominjao svoje vjernike:

— Ne kradite od Boga! Nedjelja je dan Gospodnji! Bog je od sedam dana u tjednu za sebe zadržao samo jedan. Stoga zašto prisvajate, što nije vaše? Znajte da ukradeno blago ne donosi koristi. Od dana koji Bogu ukradete nećete imati nikakve koristi. Dvije stvari poznajem koje čovjeka dovode na prosjački štap: nepravedno stečeno blago (krađa) i nedjeljni rad.

* * *

„Ne živimo zato da idemo u crkvu. Ali u crkvu idemo da bismo ljudskije živjeli“ kaže M. Malinski.

Tko zna rasporediti vrijeme, taj će znati i raditi i svetkovati.

M. BUSTRUC

Upoznajmo našeg sveca

SV. LEOPOLD BOGDAN MANDIĆ

Većinu svetaca već kod prve pomisli smještamo u vrijeme prohujalih stoljeća. Iako nam je njihov primjer dragocjen i zagovor blagotvoran, oni ipak ostaju prekriveni zavjesom daleke prošlosti.

Pred nama je izronio svetac bez povijesne patine, vjernik naših dana. Njegova redovnička subraća još živo propovijedaju o njegovu životu. Možemo ga vidjeti na brojnim fotografijama.

Rođen je 12. svibnja 1866. u Herceg Novom, od roditelja Petra Mandića i Dragice r. Carević. Bogdan je bio njihovo dvanaesto i najmlađe dijete.

Franjevac – kapucin

Kad mu je bilo 16 godina stupio je u kapucinski red. U sjemenište u Udinama bio je primljen 16. studenog 1882. Bio je niska rasta, slabašna izgleda i nespretna hoda, te je kod svih izazivao sažaljenje. Ali uskoro su njegovi drugovi i poglavari u mladom hrvatskom mladiću prepoznali junaka koji je čvrsto odlučio život posvetiti Bogu, neumrlim dušama i jedinstvu kršćana.

Za svećenika je zaređen 1890. Tom prigodom pisala mu je majka: „Ne mogu ti, predragi sinko opisati svoje veselje i radost što sam primila tvoje drago pismo. Moje se majčinsko srce veoma obradovalo kad sam saznala da će konačno doći dan, najsretniji u mom životu, kada će moj dragi sin služiti svetu misu.“

Srce s ove strane Jadrana

Nakon ređenja Leopold je htio što prije prema rodnome kraju. Poglavari su pak bili drugačijeg mišljenja. Možda i zbog njegova vanjskog izgleda, bio je nizak rastom, osim toga svima je bila očita njegova govorna mana zbog koje nije mogao propovijedati. Zato se odmah posvetio ispovijedanju i to je ostala prva zadaća u svećeničkom životu. Nakon njegove sedmogodišnje ispovjedničke službe u Veneciji 1897. godine, postavljen je za poglava-

ra u kapucinskom samostanu u Zadru kamo je došao s velikim oduševljenjem jer mu je srce uvijek bilo s ove strane Jadrana. Tu je ostao tri godine, onda su slijedili drugi samostani, da bi 1909. god. došao u Padovu gdje je ostao do kraja života.

Iz Padove je ipak morao otići 1917. god. jer nije htio prihvatiti talijansko državljanstvo. Odlučno je tvrdio: „Ne, krv nije voda, ne može se izdati krv.“ Zato je završetak prvog svj. rata dočekao kao izbjeglica u južnoj Italiji.

Njegova čežnja za našim krajevima ostvarila se 1923. god. kada je pio premješten u samostan u Rijeci. Rijeka je u to vrijeme bila pod Italijom. Bio je određen za ispovjednika Hrvatima. Ali nakon kratkog vremena zbilo se ono što je najmanje želio.

U službi pomirenja i obraćenja

U Rijeku je ocu Leopoldu stiglo pismo od provincijala: „Na stalni pritisak svećenstva i katoličkih laika iz Padove te na molbu preuz-

višenog gospodina biskupa morao sam promjeniti svoju odluku u vezi s Vama i pozvati Vas natrag u Padovu. Mnoge ugledne osobe, pobožne i religiozne živo Vas žele u Padovi. To znači da ste po riječima biskupa činili „brdo dobra“ i da Vaše poslanje u Padovi još nije dovršeno. Prihvatite dakle Gospodinovu volju i vratite se u svoje gnijezdo.“

Bilo mu je teško, ali on sluša i odlazi u Padovu gdje je njegovim povratkom nastala opća radost. Tu je u maloj sobici uz kapucinsku Crkvu nastavio svoje plodonosno djelo u ispovjedačkoj službi. Cijele dane bio je na službi onima koji su težili za obraćenjem. A pokornika oko njegove ispovjedaonice bilo je sve više i više iz dana u dan, iz godine u godinu.

Prigodom proglašenja blaženim, 2. svibnja 1976. godine, papa Pavao VI. uspoređuje oca Leopolda sa svetim Franjom: „Gledaj samo kako je siromašan, kako jednostavan, kako čovječan. Ta to je upravo on, sveti Franjo, tako skroman, tako vedar, tako sabran, kao da je sav u zanosu. . . a tako pristupačan, tako skroman na uslugu da se dobiva dojam da nas poznaje. To je siromašni mali kapucin, čini se ispačen i samo da se ne sruši, pa ipak tako neobično siguran da čovjek osjeća kako ga privlači, oduševljava“.

Leopold je umro u Padovi 30. srpnja 1942. godine. Njegovo tijelo sada se nalazi u posebnoj

kapeli uz kapucinsku crkvu u Padovi, gdje i danas dolaze neprestano brojni svečevi štovatelji.

Ovoga našeg neumornog apostola crkvenog jedinstva i gorljivog službenika pomirenja, papa Ivan Pavao II. proglasio je svetim, 16. listopada 1983. godine. Tom prigodom, govoreći o liku sv. Leopolda, Papa je rekao: „Sv. Leopold nije za sobom ostavio teološka ili književna djela, nije blistao svojom kulturom, nije utemeljio pothvate dobrotvornih društava. Za sve koji ga poznaše ne bijaše drugo nego siromašni fratar, sitan, boležljiv.“

Drugdje je njegova veličina: u žrtvovanju, u darivanju sebe iz dana u dan za sve vrijeme svećeničkog života, upravo kroz 52 godine, u šutnji, u povučenosti, u skromnosti ispovjedaonice: „Dobri pastir polaže život za ovce.“ Fra Leopold bijaše stalno spreman i nasmješhen, razborit i čedan, diskretan pouzdanik i vjerni otac duša, obazrivi učitelj, duhovni savjetnik pun razumijevanja i strpljenja.

Kada bismo ga htjeli odrediti jednom jedinom riječi, kako su to za njegova života činili njegovi pokornici i njegova subrača onda je on „ispovjednik“; on je znao samo „ispovijedati“ i upravo je u tome njegova veličina.

Priradio: FRA BRANKO

Mladi

BOG – TKO JE ON I „ČEMU TO SLUŽI“

Pokušat ćemo ovog puta razmišljati o Bogu. Vidjet ćemo kako se često danas čovjek postavlja prema njemu, i kako to može utjecati na vaš odnos prema Bogu.

Moram priznati: izići danas pred mlade i govoriti im o Bogu nije lako. Može se očekivati svašta. Ima nekih, kad im počnete govoriti o Bogu, jednostavno kažu: „Bog? Čemu to služi“.

Točno, Bog vam ne može poslužiti. Bog može dati jedino smisao vašem životu i životnom nastojanju. Kako to shvatiti? Jednostavno, Bog vam ne može poslužiti da biste sutra našli zaposlenje. Bog vas sada kao učenike ne

može osloboditi od ispita-škole. Ne može vam pomoći da biste isposlovali stipendiju. Šutljiv je i onda kad bi trebalo potvrditi da ste nedužni a drugi vas napadaju. Kad bi mladi od njega to i tražili, onda on ne bi više bio Bog nego sluga-idol. A danas je bezbroj idola, koji ometaju mladost da pronađe pravo lice Boga.

Kriva shvaćanja Boga

Postoje oni koji danas jednostavno ne žele misliti o Bogu. Da li On postoji i kakav je – čemu misliti o tome? Pravdaju to ovako: Zašto

misлити o Njemu? Zar da postanemo skrupulozni? Zar da se osjetimo beskorisni? Zato je najbolje na nj i ne misliti. To je stav onih koji su zadovoljni sa sobom i svojim trbuhom. A čovjek nije samo trbuh.

Postoje i oni kojima se Bog čini neprijatelj. Smatraju ga kočnicom slobode. Prema takvima: ako postoji Bog, onda je čovjek ništa (Sartre). To je stav onih koji u Bogu više gledaju suca nego stvoritelja, više strah nego dobrotu.

Postoje i oni koji su još radikalniji. Bog: on ne postoji. Prema njima Bog je ljudska izmišljotina. On je projekcija ljudskih želja (Marx-Feuerbach-Freud). Da bi čovjeka oslobodili od tog „nepotrebnoga“, čovjeka treba kulturno uzdići. Međutim ni ti nisu uvjerljivi. Čovjek s kulturnim rastom nije postao „ljudskiji“. Iako su pošto-poto nastojali i nastoje ugušiti u čovjeku Boga, nisu oslobodili čovjeka od straha, niti se takav čovjek prema čovjeku ponaša čovječnije. . . .

Ima i takvih koji Boga prihvaćaju i obraćaju mu se samo kad im nešto ne ide, a kad im sve ide u redu, onda im ne treba. Takvih ima dosta i među kršćanima. To su vjernici na dan Uskrsnuća a dezterteri na dan Velikog petka.

Isus otkriva pravo lice Boga

Isus Krist otkriva nam tko je Bog i kakav je on. Bog Isusa Krista jest najprije Otac. On je Ljubav. On je darovatelj i uzdržavatelj života. To nije Bog po mjeri čovjekovoj, jer je uvijek nešto više i NETKO – drugi. On nije utočište straha, niti njegova prisutnost ulijeva strah. On je život i razlog životnog traženja. On je Istina i izvor istina. On je pravda i izvor sigurnosti.

Dragi mladi prijatelji! Vaš Bog mora biti Bog Isusa Krista. U Ivanovu Evanđelju čitamo: „Boga nikada nitko nije vidio, ali jedinorođeni

U svim svečanim prigodama mladi Miljevčani čitaju misna čitanja i predvode molitve vjernih. Na slici: Mladi recitiraju na blagdan Imena Isusova 1984.

„Mladost je kao proljeće kad zašume potoci, razlete se ptice nebeskim modrinama, zabliješti sunce, raspjeva se priroda, pa sve postaje raskošni blagdan života. Kako stravično djeluju neki ispijeni mladi očajnici po našim ulicama (. . . .) Najljepši ukras i najveći ponos svakoga mjesta jest njegova zdrava, vedra i nasmijana mladež.“

Y. IVONIDES

njegov Sin on nam ga obznani. " (1v 1,18). Jedini i pravi objavitelj Božji jest Isus Krist.

Bog Isusa Krista nije Bog van ljudske povijesti. On je ušao po Kristu u ljudsku povijest — „Utjelovljeni“. On se uprisutnio, bio i živio s ljudima i ostao s nama.

U Isusu Kristu Bog je savršeno Bog. Isus Krist Božji Sin i objavitelj Božji jest Život, ali i poziv na život i puninu bitka. U Isusu Kristu ljubav je pobijedila mržnju. Život je pobijedio smrt, milost je uništila grijeh. U Isusu Kristu svaki je čovjek novi Abraham, a ne Odisej. Što želim reći? Po Kristu kršćanin zna tko je, kamo ide, koji je njegov cilj i osjeća ruku koja ga prati. Nije Odisej koji luta sam, tražeći sam svoju sreću.

I još nešto. Bog Isusa Krista jest Milosrdan i prašta. On poziva i pomaže da mu se možemo odazvati. On ne želi da itko propadne nego „da svi imaju život“, pa i grješnici. Krist nas uči da smo svi braća. U Njemu nema ni crna ni bijela, ni učena ni neuka. „Jedan je vaš Otac, a svi ste vi braća.“ I zato vjera u Boga, kojega je objavio Isus, zahtjev je jednakosti i snaga i smisao života.

Nijekati ovoga i ovakvoga Boga, znači zanijekati sebe kao osobu, znači zanijekati sebe kao prijatelja Božjega, znači nijekati svoju sposobnost ljubiti i biti ljubljen, znači zanijekati svoje dostojanstvo čovjeka, slike i prilike Božje.

Privest ću kraju ovo naše razmišljanje s mislima jednoga duhovnog pisca. „Ono što mnogi ateisti ne vjeruju, jest Bog u kojega i kakvoga ni mi ne bismo smjeli vjerovati. A to je: Bog koji bi bio neosjetljiv na ljudske muke i

probleme. Bog koji bi bio neosjetljiv na naše suze. Bog koji bi bio gluh na naše potrebe i zazine, nije ni naš Bog. Bog koji bi uvijek bio samo sluga, Bog koji bi uvijek bio samo strogi sudac nije ni naš Bog. Bog koji bi samo čekao da pogriješimo da može kazniti, a ne bi bio strpljiv i čekao naš povratak, nije ni naš Bog, niti Bog kojega i kakva nam ga je objavio Isus. Naš je Bog Bog Isusa Krista: Bog ljubavi, Bog pravde, Bog istine, Bog milosrda, Bog praštanja i Bog života i poziva na ljubav, istinu, praštanje i život.

Za razmišljanje: Da li ga, kao takvoga poznajemo? Ako još ne poznajemo, da li ga kao takva želimo upoznati? Ako kažete da, onda, dragi mladi prijatelji, želio bih da shvatite kako svoju vjeru i Boga nikada dovoljno ne poznajemo, da možemo uvijek više. I još nešto. Bog nije predmet u školi da ga učimo. Bog je osoba koju treba upoznati i susresti. Da ga poznajemo, dokazat ćemo ako ga ljubimo. Ako ga ljubimo, onda smo sretni kad smo u njegovoj blizini. Osoba koju ljubite nikada nije dosadna, već nastojite da ste joj uvijek blizu da je još bolje upoznate i uzljubite. Ako, dakle, kažete da Boga poznajete ili želite upoznati, da ga ljubite i želite uzljubiti, onda mu poklonite dio svojega vremena. A vrijeme koje poklanjamo Bogu, nije izgubljeno. Bog vam neće ukrasti vrijeme, nego obogaćeno povratiti, a obogaćeno vrijeme obogaćuje Vas. Stoga život je samo jedan, hoće li ostati prazan ili postati bogat, zavisi od svakoga od vas, a Bog uvijek čeka i spreman je pomoći.

MIRKO KLARIĆ

IZREKE – IZREKE – IZREKE – IZREKE

Trebamo svi krunicu u ruke, a ona je najbolji način razmišljanja o otajstvima Kristova otkupljenja, pa će zla biti smanjena i pronađen put otkupljenja i u današnjim našim (ne)prilikama.

FRANE FRANIĆ

* * *

Naučili smo letjeti kao ptice i plivati kao ribe. Zaboravili smo, međutim, jednostavnu vještinu: kako treba ljubiti svoga brata.

M. L. KING

* * *

Oni koji ni u što ne vjeruju i ničemu se ne nadaju, nemaju pravo nametati svoje očajničko mnijenje svojim bližnjima i u njima ubijati vjeru u Život.

M. JURIĆ ZAGORKA

STARI MLADIMA

Govorimo vam mi, koje vi (katkada podrugljivo), zovete „starima“, mi vaši roditelji, starija rodbina, znanci i prijatelji, vaši odgojitelji, duhovni pastiri. . . Mi doskoro dovršujemo vrijeme svojega boravka na zemlji. Htjeli ne htjeli, mi odlazimo. . . Na vama, mladima svijet ostaje. Vama se možda čini kako je i vrijeme da pođemo, da smo se naživjeli. Nama se, naprotiv, čini da ovdje na zemlji nismo dugo boravili. Kao da smo jučer počeli živjeti! A kroz svoj kratki zemaljski život morali smo mnogo patiti. Ako ništa drugo, priznajte da smo mi stariji preživjeli dva užasna svjetska rata sa svima njihovim posljedicama. Mnogo smo se trudili da vama osiguramo sretniju budućnost. Priznajemo, nismo potpuno uspjeli. Ali ipak i vi morate priznati da je većim dijelom baš naša zasluga, što su mnogi od vas završili bolje i više škole, što je vama život — uz ogromni današnji tehnički napredak — mnogo udobniji nego je naš bio.

Nije nam žao što vas ostavljamo. Žao nam je da vas, uza sve udobnosti vremena, ostavljamo ipak u životu, koji je pun nestalnosti, teškoća, pogibelji. Strahujemo da biste mogli dočekati rat koji bi bio strašniji nego su bila oba ona što smo ih mi preživjeli. Nemirni smo kada mislimo na vašu budućnost. Uznemiruju nas neke pojave novoga vremena: Bježanje od dužnosti i od žrtve; neumjereni trka za užicima. . . . Ne varajte se, takve su pojave uvijek bile predznak pada. Bojimo se da će te pojave potkopati vaše obiteljsko gnijezdo. Što kanite poduzeti da to zlo spriječite?

Hoćete li primiti naš savjet? I mi stariji nešto znamo. Istina naša su sredstva stara, klasična, ali su, mislimo, vrlo uspješna.

Branka i Kornelija uzveličale su slavlje blagdana Imena Isusova 1984. sudjelovanjem u narodnim nošnjama

Potvrđuje ih iskustvo 20 stoljeća. Da vam budućnost bude sretnija, mi vam preporučujemo:

- 1) Ljubite uvijek istinu, a mrzite laž, otkuda god došla, u kojem se god obliku pojavila.
- 2) Budite hrabri i oprite se svim sklonostima na zlo i nastojte da uvijek činite dobro.
- 3) Bježite od lijenosti, a ljubite rad, zbog dužnosti i duhovnog zadovoljstva.
- 4) Ostanite čvrsti u vjeri vaših preda, vjerni Bogu, Kristu i njegovoj Majci, vjerni Božjim i crkvenim zapovijedima.

5) Neka se u vama i uz vaša ognjišta nikad ne ugasi vatra molitve, koja će vam uvijek donijeti dobar savjet i pomoć!

Ako nam, dragi mladi, obećate da ćete se držati tih preporuka mi sasvim mirno odlazimo u vječnost, vama ustupamo svoja mjesta i položaje. Bilo vam sretno!

A.S.

S NAŠIMA U NJEMAČKOJ

Franjevac o. Ivan Č., misionar za naše radnike u Njemačkoj, boravio je ovoga ljeta u domovini na odmoru. Posjetio je Miljevce i mi smo ga zamolili za kraći razgovor.

MILJEVCI: *Fra Ivane, Ti si misionar za naše radnike u Njemačkoj. Reci nam kako je došlo do toga da je Crkva poslala svoje svećenike k privremenim radnicima u inozemstvo?*

FRA IVAN: Čini mi se da to nije ništa neobično, ništa novo. Oduvijek je bilo tako. Svećenik je uzet iz naroda za narod. On je s narodom živio i radio, pjevao i plakao, veselio se i tugovao, dijelio s naro-

dom dobro i zlo. Zato držim da je sasvim normalno i prirodno da bude i na privremenom radu u inozemstvu s našim radnicima.

MILJEVCI: *Kakvi su bili prvi počeci?*

FRA IVAN: Svaki je početak težak. Bilo je teško i u ovom slučaju. Poslodavci su tražili radnu snagu a došli su ljudi, živi konkretni ljudi. Iznikli su problemi. Domaćini, tj. Nijemci su se zaprepastili vidjevši da im je zemlja preplavljena strancima, a stranac je na vlastitoj koži iskusio da nije zlato sve što sja.

MILJEVCI: *Kako su se ponijeli predstavnici Crkve u Njemačkoj?*

FRA IVAN: Primili su naše radnike kao braću iste vjere, a drugog jezika i drugih običaja. Spremno su nam dali svoje crkve za bogoslužje i svoje dvorane za kulturne i vjerske programe.

MILJEVCI: *Kako se osjeća danas strani radnik u Njemačkoj?*

FRA IVAN: Ovo pitanje izaziva u meni dvostruku reakciju: S jedne strane mnogi su se dobro snašli. 50% stranih radnika boravi, naime u Njemačkoj preko 12 godina. S druge pak strane poput Damaklova mača prijeti nezaposlenost, a još bolnije ono „Ausländer raus — stranci van“.

MILJEVCI: *Što na to kaže Crkva?*

FRA IVAN: Crkva uzima u ruke zakon Evanđelja i dokumente Svete Stolice i nastoji zaštititi prava stranog radnika, prava njegova boravka i rada, prava čovjeka kao takvog.

MILJEVCI: *Misle li naši ljudi na povratak?*

FRA IVAN: Ne samo da misle nego se mnogi i vraćaju. Ali ima i ljudi koji kane ostati u Njemačkoj.

MILJEVCI: *Što vi svećenici o tome mislite?*

FRA IVAN: Mi savjetujemo povratak, a onima koji su se odlučili ostati savje-

(Nastavak na str. 13.)

Iz života župe

IME ISUSOVO U GODINI OTKUPLJENJA

Zov sv. Oca Ivana Pavla II. „Otvorite vrata Otkupitelju“ našao je odjeka i u srcima naših Miljevčana.

U tu svrhu župnik je upriličio trodnevnu duhovnu obnovu pred samu svetkovinu Imena Isusova. Obnovu je vodio o. fra Petar Lubina, urednik Gospina lista „Marija“ u Sinju. Obnova se održavala u župskoj crkvi Imena Isusova u Drinovcima i u područnoj crkvi sv. Petra i Pavla na Širitovcima. U objema crkvama voditelj je govorio praktično, sadržajno, suvremeno i temeljito u duhu Crkve. Teme su bile: Vjera, Pomirenje i Euharistija.

Uza svu hladnoću crkava, vjernici su u vrlo lijepom broju dolazili i slušali riječ Božju, otvorili vrata svoga srca Otkupitelju. U dane obnove Kruh života blagovao je veliki dio vjernika. Uz susjedne župnike, vjericima su na raspolaganju za sv. ispovijed bili i svećenici iz Visovca. Filmove „Život Isusov“ sve tri večeri davao je fra Mirko Klarić, župnik Drniša.

(Nastavak sa str. 12.)

tujemo da ne zaborave svoga naroda, svoje domovine, svoga jezika.

MILJEVCI: *Ima li Miljevčana na području na kojem ti djeluješ?*

FRA IVAN: Svakao da ih ima. Poznajem ih i s njima održavam vezu.

MILJEVCI: *Što bi poručio čitateljima „Miljevaca“?*

FRA IVAN: Preporučio bih im da vole svoje Miljevce i da rado čitaju svoje „Miljevce“, a uz to im svima skupa kao potomak jedne Miljevke želim i čestitam sretan Božić i Novu godinu.

Na svetkovinu dan je osvanuo vedar i sunčan, ali pomalo oštar i hladan. U 8,30 sati svetu misu za domačice imao je župnik fra Braňko. Svečanu misu u 11 sati predvodio je naš šibenski biskup msgr. Josip Arnerić. S njim su još koncelebrirali: visovački gvardijan fra Božo Morić, meštar novaka fra Jakov Udovičić, kninski gvardijan fra Ivon Menđušić i župnik Meteriza fra Petar Bezina. Dok je biskup ulazio s koncelebrantima u prepunu crkvu, pjevana je ulazna pjesma „Radujte se narodi“. Preko cijele mise pjevanje je predvodio VIS „Milovan“, sastav naših bogoslova iz Makarske. Netom su utihnuli posljednji zvuci pjesme pred mikrofon stupa mladić Robert Skelin i u ime mladih i starih, odvažno i smjelo pozdravlja o. Biskupa riječima: „Dobro nam došli, oče biskupe, na ovu našu kršnu i plemenitu visoravan, na kojoj ste nam uvijek najdraži prijatelj. Dobro nam došli u ovo vrijeme godine, u koje su naše gusterne bez vode, ali su nam stoga konobe pune vina! Dobro nam došli sa svojim blagoslovom i sa svojom patirskom obavezom da nas ohrabrite, da nam kažete pravu riječ i da nas povedete na put Isusov.“

Isus, jedini put, istina i život, u njemu je ljubav, mir i radost! Stoga su naši pradjedovi bili pametni ljudi, kada su upravo Ime Isusovo uzeli za zaštitnika ove kamenite ravnice. U tom imenu, imenu Isusovu, pozdravljam Vas u ime svih sedam slavnih kapetanija! Pozdravljam Vas u ime svih prisutnih, mladih i starih, u ime svih prisutnih i odsutnih, u ime svih koji su rođeni ovdje, koji su živjeli ovdje, i na koje je spomen, možda već iščezao.“ Iza njega župnik fra Branko izručuje pozdrav O. Biskupa i svećenicima i vjericima. Biranim riječima o. Biskup zahvaljuje i sve potiče da žive Boga, da žive Krista uvijek, a posebno u ovo naše vrijeme.

U značajnoj i potresnoj homiliji, koja se duboko dojmila svih prisutnih, O. Biskup je naglasio da je Isus Bog i čovjek. Došao je među nas da nas otkupi, ali da se s nama druži.

Za vrijeme koncerta duhovne glazbe koji su priredili naši bogoslovi iz Makarske na blagdan Imena Isusova, nikome nije bilo dosadno

U naš život Isus ulazi po svetim sakramentima. Kad čovjek griješi zaboravlja na prisutnost Božju u njemu, zaboravlja da Bog u njemu prebiva. Zato budimo na oprezu. Čuvajmo se grijeha. Posebno grijeha našega vremena — ubijanja nevinih i nedužnih pod majčinim srcem.

Prijepodnevnom slavlju prisustvovalo je dvadeset svećenika, pet bogoslova i 12 novaka. Zato na koncu misnog slavlja župnik još jedanput srdačno zahvaljuje svima, O. Biskupu, svećenicima mladim franjevcima i vjernicima što su omogućili da ovogodišnje slavlje bude ovako svečano.

U 17 sati bila je sveta misa za mlade koji su dobrano ispunili crkvu. Misu je imao voditelj duhovne obnove fra Petar. Mladima je uputio svoju misionarsku riječ. Kada su otvorili svoga srca i Duše Isusu Kristu, treba da mu budu vjerni do konca. Kad se vraćaju na svoj svakidani posao, treba da na svakom mjestu gdje ih je Bog postavio unose ljubav Kristovu. Mladi su riječ voditelja pomljivo slušali.

Iza mise VIS „Milovan“ je održao jednočasni koncert duhovnih pjesama i šansona, protkan sadržajnim riječima magistra naših bogoslova fra Šime Samca.

A. NOVIĆ

* * *

S dubokom vjerom u istinitost svoga uvjerenja, govorim svima: volite knjigu! Ona će vam olakšati život, prijateljski će pomoći da se snađete u šarenom i burnom spletu misli, osjećaja i događaja. Ona će vas naučiti da ocjenite čovjeka i same sebe; ona daje krila umu i srcu, osjećanje ljubavi prema svijetu i prema čovjeku.

M. GORKI

BOGOSLOVI MEĐU NAMA

U nedjelju 25. ožujka, u crkvi Imena Isusova u Drinovcima, bogoslovi naše franjevačke bogoslovije iz Makarske, pod vodstvom svoga magistra, našeg mještanina fra Šime Samca, prikazali su „Muku Gospodina našega Isusa Krista“.

Pred početak priredbe najavljujući fra Šime i fra Petar pročitali su nekoliko riječi o nastan-

Plaća za izdaju: Juda se objesio – prizor s ovogodišnjeg skazanja naših bogoslova na Miljevcima

ku crkvenih skazanja. Sv. Franjo Asiški, osnivač Franjevačkog reda, želio je svojim suvremenicima približiti što više Krista. Franjo je ne samo svojim životom i riječju propovijedao Evanđelje nego je tzv. laudama (hvalama) Božjem puku htio približiti Gospodina Isusa. Odatle su se razvila crkvena „skazanja“ što su se do 19. st. održavala kroz Veliki tjedan pred katedralama i seoskim crkvama.

I mi smo Hrvati imali takva vjerska prikazivanja. Njih su sastavljali svećenici i redovnici.

Imamo danas sačuvana skazanja iz 14. st. U njima su opisani razni prizori iz Biblije.

Već više od dvadesetak godina franjevački bogoslovi iz Makarske prikazuju diljem domovine i među našim radnicima u Njemačkoj „Muku Gospodina našega Isusa Krista“, kojoj je tekst, prema Evanđelju, sastavio fra Flavijan Solc.

Priredba je u potpunosti uspjela. Vjernici su bili prezadovoljni. Da je uspjeh bio dobar, moramo zahvaliti svima za apsolutnu tišinu u crkvi. Na licima prisutnih moglo se primijetiti s kakvim su zadovoljstvom pratili i sve to doživljavali. Za to svjedoči i izjava jednog mještanina nakon priredbe: „Toliko sam propovijedi čuo, ali ovakvo nešto ne! Vjerujte, dok sam promatrao predstavu, trnci su me prožimali. Svima nama na najbolji način predstavljeno je sve ono što je Isus pretrpio za nas. Hvala bogoslovima, hvala njihovu voditelju i cijeloj vašoj zajednici!“ Nismo ni mogli poželjeti boljeg i ljepšeg završetka Svete godine Otkupljenja.

DARINKA SKELIN

VISOVAC DOBIO TELEFON

Visovac je s više gledišta jedinstven. Zanosni prirodnim ljepotama i bogatom kulturnom baštinom ovoga kraja. Uvijek je, pa i u ovo naše doba, koristio sve tekovine ljudskog umijeća. Već dulje vremena osjećala se potreba za što boljom povezanošću Visovca sa svijetom. Nakon dobivanja struje, trebalo je raditi i na dobavanju telefona. I ta potreba i želja ostvariše se nakon dosta uložena truda.

Telefonski vod za Visovac priključen je na telefonsku mrežu u Plastovu. Telefon je proradio 13. veljače 1984., a službeno je pušten u promet 31. ožujka. Ovdje vrijedi zabilježiti riječi dr. fra Vice Kapitanovića, rektora Franjevačke visoke bogoslovije u Makarskoj: „Visovački fratri uvijek su bili povezani sa svojim narodom. Nekada su sa svojih 13 konja pastoralno posluživali sve ove okolne krajeve, pa čak i samu Liku. Danas su preko telefona, što je bez sumnje velik događaj za ovaj samostan, povezani s cijelim svijetom. Telefon je još više Visovac približio svijetu, a svijet Visovcu.“

Broj visovačkog telefona: (059) 71-850.

VELIKI TJEDAN U ŽUPI

Kao i dosadašnjih godina, i ove je godine otajstvo Velikog tjedna privuklo mnoštvo naših župljana u crkvu. Veliki četvrtak, Veliki petak, Uskrsno bdjenje i sam Uskrs proslavljani su svečano i u znaku završetka Svete godine Otkupljenja.

Na Veliki četvrtak imali smo svečanu sv. Misu u crkvi Imena Isusova u 18 sati. Mnogi iskoristiše taj dan kao prigodu za obavljanje uskrsne sv. ispovijedi. Gospin plač pjevala je cijela crkva, koja je toga dana bila naprosto krkata. Tek oko 21,30 razišli smo se svojim kućama.

I na Veliki petak započeli smo bogoslužje u 18 sati. Iako je to dan muke i smrti Gospodinove, u crkvi nije bilo izrazito mnoštvo kao jučer. Svakako bi trebalo nastojati na taj dan sudjelovati u obredima i poljubiti sv. križ. Skladno pjevanje, pobožne molitve i praćenje obreda pripravljali su nas za ponizni poklon pred križem i ljubljenje, te za pristupanje na sv. pričest. I večer Velikog petka poslužila je mnogima za pomirenje s Bogom u sv. ispovijedi.

Uskrsno bdjenje bilo je u obje crkve. Bile su dupkom ispunjene. Treba pohvaliti mir i red koji su vladali za vrijeme slavlja. U tome su prednjačili mladi, koji su u toj prigodi zdušno predvodili čitanja i lijepo pjevali. A obnova krsnih obećanja odvijala se u punoj ozbiljnosti, uz sjećanje na pradjedovski Savez prije 13 stoljeća. Na kraju slavlja obavljen je i blagoslov jela.

Uskrs. Vrijeme je bilo sunčano. Pravo proljeće ne samo u dušama nego i prirodi. U 11 sati sv. Misa u crkvi Imena Isusova. Svijet se počeo okupljati dosta ranije. Trebalo je Uskrs doživjeti i u srcu. Stoga mnogi dođoše na ispovijed. Treba osobito istaknuti naše radnike i dake.

Zajednički skup iz svih „sedam kapetanija“ učinio je da je naša molitva mogla biti žarča, pjevanje gromoglasnije, a pobožno sudjelovanje u crkvi na visini. Poslije sv. Mise ostadosmo dugo pred crkvom pružajući jedni drugima ruke i čestitajući Uskrs, dan Kristove pobjede nad smrću i završetak Svete godine Otkupljenja. Prizor zaista lijep i vrijedan pozornosti, koji bi se i češće trebao ponoviti!

LJETOPISAC

Prvi put za Stalom Gospodnjim

SVEČANOST PRVE PRIČESTI

Na Duhove, 10. lipnja ove godine proslavili smo u pravom blagdanskom raspoloženju prvu pričest 14 naših mališana. Počeli smo u 10,30 procesijom oko crkve, a onda sv. Misom. Veselo prvopričesničko raspoloženje, crkva puna, djeca razdragana, roditelji ponosni. Dirljivo je bilo slušati molitve prvopričesnika i njihovih roditelja. U bijelim haljinama djeca su pristupala k stolu Gospodnjem, u pratnji svojih roditelja.

Poslije sv. Mise slavlje se nastavilo pred župskom kućom, a kasnije u obiteljima.

BRANKA S.

Ako te nitko ne kori, to još ne znači da si besprijekoran i savršen. Može biti da te se ljudi ne usude koriti, jer su se osvjedočili da ništa ne prihvaćaju. Uvjerili su se da ti sebe smatraju savršenim i besprije-kornim. Ako ti nitko ni riječ ne prigovori, s tobom je vrlo loše!

M. M

KOD MAJKE BOŽJE LURDSKE

Naš sedmi susret i proslavu Gospe od milosti održali smo ove godine u nedjelju 21. listopada u crkvi Majke Božje Lurdske u Zagrebu. Bio je to ujedno i misijski dan. Zahvalni smo Bogu i našim župnicima i osoblju samostana Gospe Lurdske u Zagrebu za sve što smo lijepo doživjeli kroz te susrete.

Kišno vrijeme nije nas pokolebalo. Lijep broj Miljevcana našao se u 11,30 sati u crkvi. Za ovu prigodu došao je naš Miljevcanac fra Petar Pletikosa da predvodi euharistijsko slavlje. U divnoj propovijedi o misijama i trpljenju fra Petar nas uvodi u samu bit misija i misijskog poziva. Poziva i sve nas koji poput misionara ostavljamo svoj dom i odlazimo u svijet, sve ono što je dobro, što je plemenito, što je Božje predamo sredini u kojoj živimo. Molitvu vjernih napisanu za tu zgodu molili su mladi u drniškim kapama. Prikazane darove, darove Božje koji su rasli u našem kršu, prikazamo Bogu na oltar.

Poslije euharistijskog slavlja nastavismo veselje u novoj nedovršenoj crkvi. Domaća rakija, pršut, kruh i vino razgališe nam srca. Ori-la se miljevačka pjesma, šjajavica, igralo se kolo. Razidismo se s obećanjem: i dogodine opet u isto vrijeme.

IVICA I ANKA

KRIZMA NA MILJEVCIMA

Pohodio nas je naš o. biskup i drugi put u ovoj godini. Bilo je to za blagdan Rođenja Ivana Krstitelja, u prigodi pastirskog pohoda i krizme u našoj župi.

Biskup je stigao na Miljevce u subotu 23. lipnja malo prije podne. Sunce je peklo. Iako u podmaklim godinama, nije to o. biskupa smetalo da s o. župnikom pohodi naše crkve. Vidio je što smo sve napravili u zadnje vrijeme i otišao je iz njih veoma zadovoljan. Dobro su uređene. U poslijepodnevnim satima s o. župnikom posjetio je i naše bolesnike, a nakon toga sastao se s krizmanicima. 75 momaka i cura čekali su ga veoma napeti — bojali su se ispitivanja. No, i to je prošlo. Biskupa su veoma ugodno iznenadili svojim znanjem. Ostao je jako zadovoljan.

U nedjelju, na blagdan Ivana Krstitelja, bogoslužje je bilo planirano ispred crkve Imena

Isusova. No, pokoja kapljica i mnoštvo oblaka pomeli su plan. Slavlje je bilo u crkvi. Uz o. biskupa bio je naš mještandin fra Šime Samac i fra Jakov Udovičić, meštar naših novaka. I novaci su se pridružili našem slavlju. Vručina i gužva, ali i strpljivost došli su do izražaja. 75 krizmanika sa svojim kumovima i kumama zauzeli su sredinu crkve. Sve su oči bile uperene u njih. To je bio njihov dan. I o. biskup njima se posebno obratio u propovijedi. Nije propustio ni drugih nazočnih. Svima je izložio primjer Ivana Krstitelja, njegove odvažnosti i hrabrosti u svjedočenju za Jaganjca Božjega. . .

Na dan svoje krizme naši mladi posvetili su se Srcu Marijinu. Na slici: mladi sa slikama Gospe Bistričke za vrijeme posvete

Osobito će ostati u sjećanju svima završetak slavlja. Naši krizmanici podigli su u svojim rukama slike Majke Božje Bistričke, koje su dobili za uspomenu, i izgovorili posvetnu molitvu bezgrješnom Srcu Marijinu. Na to predanje Gospi podsjećat će ih Gospina slika koju će držati u svojim kućama na vidljivu mjestu. Slike Gospe Bistričke ušle su u prigodi NEK-a u mnoge miljevačke kuće.

KAMENKO

GOSPA OD MILOSTI U ZNAKU NEK-a

Dan naše zaštitnice Gospe od Milosti proslavili smo svečano u nedjelju 9. rujna. U 10,30 počela je procesija oko Braštine, a iza toga sv. Misa. Misno slavlje predvodio je fra Marko Duran s Visovca, a svojim pjevanjem slavlje su uzveličali visovački novaci i domaći pjevači. Biblijska čitanja i molitvu vjernika predvodili su mladi.

Na početku propovijedi fra Marko poziva sve na sjedinjenje u molitvi s našom braćom i sestrama koji su toga dana bili u Mariji Bistrici na velikoj proslavi NEK-a i završetka devetogodišnjega slavlja „13 st. kršćanstva u Hrvata“. Zatim je svratio pozornost na osobu Marije, u koje ime smo se okupili i naglasio kako je naša povijest obilježena Marijinom prisutnošću. To nam pokazuje mnoštvo svetišta i crkava koje su među našim narodom nicali od prvih početaka kršćanstva kod nas. Majka Marija nikada nije zaboravila svoj hrvatski narod, nego je brojnim čudesima pokazivala da njegova pobožnost zna ganuti Veliko srce. Na koncu je naglasio kako živimo u vremenu kada na naš duh vrebaju razne nepogode i zato se ne smijemo

Slavlje blagdana Gospe od Milosti. Gospin kip nosile su u narodnim nošnjama djevojke za vrijeme procesije

prestati utjecati Onoj koja je uvijek bila uz nas i pomagala nas svojim zagovorom.

Večernju sv. Misu i propovijed imao je župnik u 18 sati. Oba misna slavlja završila su pjevanjem Miljevačke himne.

ROBERT S.

VISOVAC JE NAŠ

I ove godine za blagdane Gospe od Anđela i Veliku Gospu mnoštvo svijeta preplavilo je otočić Visovac. Bilo je vjernika mnogih mjesta, a posebno iz okolnih sela. Već u rane jutarnje

sate Visovačka brina oživi pjesmom, molitvom i živim razgovorom. To su uglavnom Miljevačani, Prominci i Drnišani. Autobusi neprestano dovoze pobožne hodočasnike. Ispovjedaonice od ranih jutarnjih sati naprosto su opsjednute onima koji žele na tom otočiću mira naći mira duši svojoj. Ganutljivo je promatrati pobožne hodočasnike u molitvi pred likom Gospe Visovačke.

Ovogodišnji predvoditelji misnih slavlja na gospu od Anđela i Veliku Gospu posebno naglašavaju potrebu žive i istinske vjere, koju primismo od pradjedova. Odgovornost nas je pred Bogom i poviješću ukoliko vjeru ne živimo i predamo je mladom naraštaju u baštinu.

Poslijepodnevnih sati su vrijeme sajma, pjesme i veselja.

SUZANA P.

*Blagdan Gospe od Anđela na Visovcu 1984.
Pogled na mnoštvo prisutnih*

KROZ GOSPINA SVETIŠTA

Nedjelju 23. rujna dugo ćemo pamtiti mi hodočasnici u Gospina svetišta, Sinj, Široki Brijeg i Međugorje. Krenuli smo ujutro rano. Toga jutra nisu nam trebale budilice. Zazvavši Boga u pomoć i preporučivši se Marijinoj zaštiti uputili smo se prema prvom cilju našega hodočašća – Sinju. Mnogima je ovo prvi susret s Gospinim svetištem. Mnogi od nas iskoristiše prigodu za sv. ispovijed, a nitko nije propustio osobnu molitvu pred divnom Gospinom slikom. Vrijeme u tren prođe. Nastavismo putovanje prema Širokom Brijegu. Mnoštvo svijeta susretali smo u pojedinim mjestima. Tako na Kamenmostu, u Sovićima, Grudama i na Širokom Brijegu. To je pobožni kršćanski puk koji se vraćao s nedjeljne sv. Mise svojim kućama.

Nakon malo duže vožnje u raspjevanoj atmosferi stigismo na Široki Brijeg. To je kolijevka hercegovačkih franjevaca i Gospino svetište koje svake godine u zadnju subotu u srpnju okupi brojno mnoštvo mladih. Odmah smo se uključili u sv. Misu, a iza mise imali smo dovoljno vremena da obavimo svoje privatne molitve, razgledamo crkvu i samostan. Susretljivost fratara, pobožnost naroda, divno uređena crkva i prostor unaokolo ostavili su na nas duboke dojmove.

Put nas je vodio prema Međugorju. Opet prigoda za sv. ispovijed, privatnu molitvu. Od-

JA ZNAM

Ja znam da si blizu kad reče vjetar tišini
da se srebrne krošnje u odsjaju noćnog neba;
i kako treba da se dogodi Tajno nešto
noćas u visini.

Ja znam da si blizu kad ljudi dječaci postanu
radosni; što se igraju na potoku brodovima od papira,
kad dira nepoznata Milost nepoznate radosti
i moli ih da vječno ostanu.

Ja znam da si blizu kad daha ponestane duši,
kad sanjari istoke sunčane očinji umoran vid,
i nastane stid zbog Zla čovjekova
koje me guši.

Ja znam da si blizu kad promatram djetinju sjetu
kraj jaslica što te se zbog bijede sažale:
molim te: šta ne zažale oni što neće spoznati
učovječenje tvoje u svijetu.

A. ČAVKA

Miljevački hodočasnici na Širokom Brijegu.

jedanput utopismo se u mnoštvo gdje se samo čuje molitva na raznim jezicima: hrvatskom, njemačkom, talijanskom i francuskom. Svak na svome jeziku i na svoj način moli, ali svi jednu Majku i Zagovornicu. Molitva djece i sv. Misa nekako kao da je brzo završila. Oduševljeni svim što smo vidjeli i doživjeli povratismo se kasno svojim kućama.

ANKA S.

DANI RAZMIŠLJANJA

U vrijeme kad nas i priroda uči o prolaznosti života, Crkva pred nas stavlja dva blagdana koji nam govore ne o prolaznosti nego o životu nakon života na zemlji.

Svetkovinu Svih svetih proslavismo i mi svečano, posebno u Drinovcima sv. Misama. „Vjerujem u općinstvo svetih” — ispovijedamo u Vjerovanju. I mi smo molili svete da nam pomognu u ovom svijetu biti sveti. A mnogi ovaj dan iskoristiše za sv. sakramente ispovijedi i pričesti.

U poslijepodnevnim satima oživješe i naša groblja. Donosili su mnogi cvijeće i palili svijeće, uz molitve pomiješane sa suzama.

Dušni dan okupio je već u jutarnjim ranim satima na groblju u Širitovcima mnoštvo svijeta. Dosta je bilo i ispovijedi, a mnogi uplatiše i nakane za svete Mise. Naša današnja zajednička i privatna molitva bila je namijenjena za duše u čistilištu. Bio je to ujedno i dan vjere u uskrsnuće. Naše suze nad grobovima milih i dragih bile su prožete i vjerom u riječi „Uskrsnut će brat tvoj!”.

BRANKO

PRVOPRIČESNICI 1984.

Marijan Bačić
Ante Bačić
Marina Grabić
Dijana Dželalija
Josip Dželalija
Marijanko Dželalija
Ante Lovrić
Nikola Lovrić
Ivana Kulušić
Katja Petrović
Darijo Puljić
Ivica Vatavek
Mira Vranjković
Mirjana Lovrić

KRIZMANICI

Ante Bačić
Eugen Bačić
Ivica Bačić
Marko Bačić
Vesela Bačić
Branka Bačić
Jadranka Bačić
Neda Bačić
Nikola Bačić
Petar Bačić
Damir Čipčić

Anka Čipčić
Ivica Deronja
Irena Duilo
Snježana Duilo
Nada Galić
Neda Dželalija
Mladenka Dželalija
Jasminka Dželalija
Sanja Ivić
Snježana Ivić
Željka Ivić
Dragica Ivić
Vesela Lalić
Ante Lovrić
Irena Lovrić
Jasminka Lovrić
Marina Lovrić
Joso Lovrić
Suzana Lovrić
Darija Kulušić
Božena Kulušić
Blaženka Kulušić
Marijana Kozić
Anka Kulušić
Snježana Kulušić
Mate Kulušić
Milan Karlo
Boris Kulušić

Petar Kulušić
Zlatko Kulušić
Jagoda Malenica
Zvijezdana Malenica
Ivka Mamut
Ante Mazalin
Marija Samac
Nedjeljko Samac
Anka Samac
Anka Samac
Davorka Samac
Anita Skelin
Neda Skelin
Ante Skelin
Mile Skelin
Željko Stojanović
Suzana Skeljo
Tomislav Runjić
Šime Perišić
Željko Perišić
Marija Vatavek
Branko Vlaić
Tomislav Vlaić
Boško Vlaić
Joško Vlaić
Ante Vranjković
Franka Vranjković
Josipa Kulušić

* * *

Oni koji su rođeni mudri, najviša su vrsta ljudi; oni koji postaju mudri učenjem, dolaze za njima; oni koji sporo uče a uz to se i ne trude, najgora su vrsta ljudi.

KONFUCIJE

DRAGI MILJOVČANI

Evo da van se malo javi kuma Manda. Nejprije van želin zdravlje od Boga i srca svoga. Nadalje, dragi Miljovčani, neka van Bog blagoslovi i nagradi vaš trud i muku. A sada da van kežen koja san ja. Ja san jedna nepismena žena sa sela. Malo nešto znan pisat i čitat, ali to nisam učila u školi, vengo san samouka. Čaća i mater me nisu mogli spremati u školu, ali su me vazda svitovali i okričali naopsun. I ja sam to od njizi primila pa volin vako druge posvitovat i prikorit ako nisu kako triba. Na moju pamet da drugomu triba uvik u oči reć ono što mu ne valja. A najradosnija san kada vidin da je neko naoposun pa ga mogu valit. Nadalje, kako vidite, ja van ne znan ni govorit gospodcki. Vi to nećete zamirit. Ja se ne stidin onoga što san naučila od ćaće i matere. A koliko san ja mogla vidit da naš seljački svit nije nimalo manje

pametan nego gospodcki. Čast njiman svaka najskoli onizin koji znaju iz knjige čitat. Lipo je to komu je Bog da. Ali ja mislin da je Bog vodijo računa i od nami kada nas je stvara. I da je on nami da cili svit ko jednu veliku knjigu iz koje moremo svaki dan čitat. Slava mu i vala! Ta jesu li i sve druge knjige nastale iz ove velike Božije knjige.

Nego ovo ja samo usput. Nešto san ja vami drugo tila napisat. Jedna je moja kuma udata u vaš kraj pa mi je malo pričala i o vašin zgodan i nezgodan. Reče mi da su se u zadnje vrime pojavile nekakve divlje zviri i da van dave

ovce. Odnila ji nesrića, Bože me ne pokaraj. Neka vas Gospa draga sačuva od tojeg zla. Onomadne moj mali čita kako je sveti Vrane zna lipo i sa zvirima i kako ih se nije boja. Ama di ćemo se mi mišat sa svetim Vranon. Nego, eto, ja mislin kad bi čovik ima malo više uvanja u Boga da se nebi triba bojat nikakvi zviri. Jerbo je Bog jači od svakoga zla. Pripovida mi nadalje moja kuma da je u vas dobar svit i milostiv. Ali da se isto zna malo zanemarit i odalečit od crkve. Nekizin je sve važnije nego misa i ispovid, a da se i ne govori o molitvi u kući. Ja ću van odma u oči reći da van to nevalja, koji ste takvi. Jerbo nećemo živit orlova vika. Danas jesmo, sutra nismo. Triba se brinut i za dušu, a ne samo za tilo. Kazala mi je nešto o vami što je još gore. Ne daj Bože, kaže mi da znate gadno sovati. A što je najgore da i žene suju. Zar se ne sićate da nas je vratar sve učija na vironauku: Ne izusti imena Isusova u ispraznost! A čujen da vi imate i crkvu Imena Isusova. Neka bude sveto i slavno ime njegovo. Mene najviše boli kad čujen da i žene suju. A ko će našu dicu učiti lipe riči i molitve, ako matere onečiste usta sovkon?!

Nemojte se vi štogod uvrilit što san ja ovo pisala. Ne mislin ja da je naš svit bolji od vas. Nego ja mislin da mi jedni druge uvik tribamo svitovat i okrićat na dobro. A sada neka je vami i vašemu vratru sritan Božić i beričetna Nova godina. To želi uz mnogo pozdrava

kuma Manda

PETA ZAPOVID (za majke)

*Ne beri zelenu jabuku još,
dok jesen nije u krošnjama
zapisala žuti stih.
Ne lomi cvita njezina,
da nakitiš pitar
mirisom časka,
jer velik gubiš plod.
Ne ubij, roditeljko u sebi plod,
da ne postaneš zločinkom
umisto materom
i da te ne prokune
na umoru tvome
vlastiti rod tvoj.*

A. ČAVKA

Naši pokušaji

BOŽIĆ

*Jedne godine, točno u pola noći,
Bog je odredio k nama doći.*

*Bog je svake godine toga dana
prisutan u srcima svih kršćana.*

*Svaki kršćanin slavi Božić
najdraži od svih svetih dana.*

*To nije dan kao svi drugi dani –
toga se dana rodio Isus mali.*

DANICA DŽELALIJA

BOŽIĆNA JELKA

*Zlatne ruke k nebu pruža,
Zvijezde gdje u zlatu plove,
U nakitu rujnih ruža
Puna sjaja noći ove.*

*Na granama nema lista,
Mrtav mi je rodni kraj,
Tek na jelki nakit blista
U slutnji mi nebeski sjaj.*

*Povjetarac jelku njiše,
A u zraku lebdi radost,
U dušama grijeh se briše,
Ljudi stječu novu mladost.*

RADOJKA VATAVUK

ZNAM KOGA VOLIM

*Kao malo dijete
kršćanskoga roda,
volim Dijete Isusa,
sina Marijina poroda.*

*Ove sam godine
i ja posebno sretna
jer sam u prvoj pričesti
voljenog Isusa srela.*

MIRA VRANJKOVIĆ

K R I S T E

*Ti si naše sunce
što vječno sja –
Bog je s nama,
Bog je sad s nama*

*Znamo, Kriste,
da si ti raj,
da tvojim djelima
nigdje nije kraj.*

BRANKA ŠAGALJ

BOŽE, HVALA!

Gospodine, hvala ti za još jedan dan života! Hvala Ti, Gospodine, za sve milosti, darove i ljubav, kojima si danas obogatio naš život, pratio naš rad. Nismo bili prema Tebi i Tvojim riječi dovoljno pažljivi i zahvalni. Oprosti nam i uništi sve grijehе današnjeg dana. Daj da nam sutra svane još jedan veseo dan – a jednom vječni dan Tvoje ljubavi! Amen!

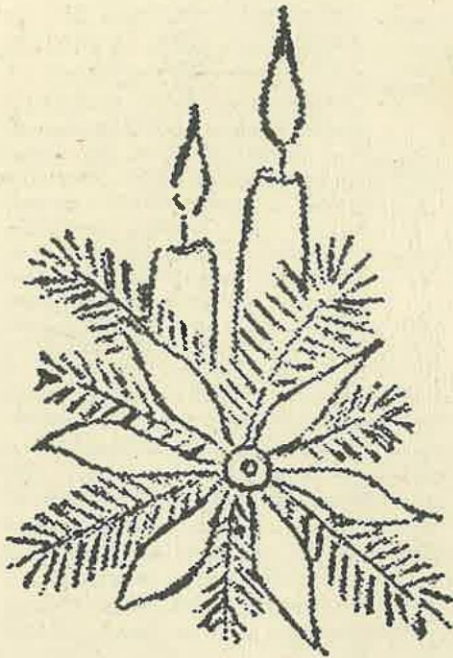
MIRJANA BAČIĆ

V J E R A

Mi ne možemo vjerovati bez Božje milosti. Zato moramo za nju moliti. Ono u što sada vjerujemo, to ćemo gledati u kraljevstvu Božjem, tj. gledat ćemo Boga onakva kakav jest: dobar, milostiv i istinit.

Isus je rekao: Blago onima koji vjeruju, a ne vide. Mi vjerujemo u ono što Bog objavljuje.

NIKICA LOVRIĆ

VEČERAS ISUSU

*Večeras ću opet
spustiti glavu
na list papira
i razmišljati o imenu tvom.
I drijemat će mi se,
ali na kopcima neću
osijećati nikakav teret.
Večeras ću pisati opet
Isusu najljepše pjesme
i dugo razmišljati
o imenu Isus.*

ANITA MALENICA

RODIO SE SPAS

<i>Radujmo se svi</i>	<i>Tri su kralja jahala</i>
<i>Došao je čas</i>	<i>Do Betlema grada</i>
<i>Spasitelj se rodio</i>	<i>Zvijezda ih je vodila</i>
<i>Da otkupi nas</i>	<i>Kao i nas sada</i>

*Tu su bile ovčice
I janjčići mali
Pastiri su njemu
To na poklon dali*

ANITA M.

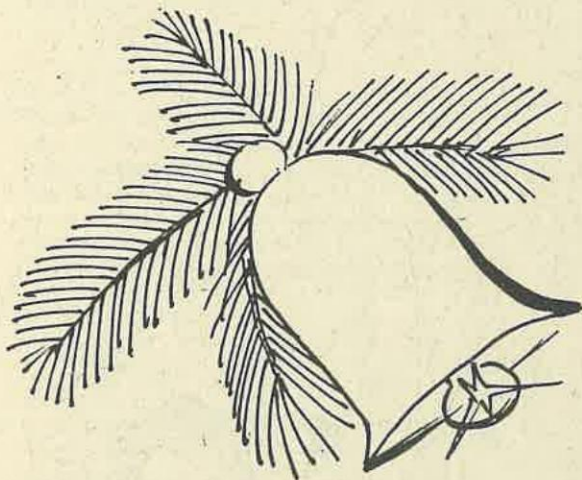

MARANATHA

Dok mi imamo sve što zaželimo, mnoga djeca umiru od gladi. Nemaju ni krova nad glavom.

Danas se prave atomske bombe, rakete, zrakoplovi. . . Sve to mnogo košta. Za taj novac ljudi bi mogli pomoći djeci Afrike, Indije. . . Svi se mi trudimo da pomognemo toj djeci, koliko možemo, ali ipak ja te molim: Dođi Gospodine Isuse!

IVICA BAŠIĆ

KRISTOV MIR S VAMA

Taj andeoski pjev se ponavlja već dvadeset stoljeća, od prve Vesele vijesti i rođenja Kristova. Taj radosni mir sretno osjećaju ljudi dobre volje — koji su opijeni Božjom ljubavlju da čine dobro u svome zemaljskom životu. Oni nisu ravnodušni prema tuđoj nevolji: rado priskaču u pomoć tamo gdje god osjete da je potrebno. Oni znaju da je Gospodin u svim bijedama, bolesnicima i progonjenima. To su oni pravi kršćani koji žive po Kristu, s Kristom i u Kristu svakog časa svoga života. Sretni su takvi ljudi, jer njima nije ništa izgubljeno ni vrijeme ni ono što u njemu utroše za bližnjega. Oni osjećaju u sjeni božićnih jaslca blagoslovljenu skromnost i kao da čuju riječi sv. Pisma: „Ne skupljajte blago koje može tat ukrasti, moljci izgristi i rđa uništiti. Skupljaj blago koje će te proslavit na nebesima. . . .“

Svima nam je jasno, da je sve prolazno u ovome životu i zato je ovo prigoda da se zapitamo: koliko smo napredovali u dobru? Nikada nije kasno, sve dok ima života u nama.

ANKA SREDNJOŠKOLKA

PISMO OCU U DALJINI

*Ako te stigne ovo pismo
pisano s tugom puno boli,
primi pozdrave od djece svoje
i mame koja te još uvijek voli.*

*Svakoga dana umire mama
i miluje po kosi brata,
što koracima malim, hoda
i zove tebe tata!*

*Već dvije zime su prošle
cičala djeca su u hladnoći,
al mi smo čutili toplinu
u nadi da ćeš ipak doći.*

*Znamo tata da ti je teško
kajat se za prošlost svoju,
al mi te molimo da dođeš
i zgriješ obitelj svoju.*

*Javi se jednom, tata
pismom s nekoliko riječi
i utješi bar malo djecu
i mamu što vječno kleči!*

*I opet te molim na kraju
da dođeš što prije, oče!
Da noge djece tvoje
smjelo u život kroče.*

B. V.

Pročitali smo za vas

U ČEMU JE TAJNA?

O. URLICH: Vi imate tako mnogo posla. Radite po cijelom svijetu i usprkos tome nalazite unutarnji mir?

MAJKA TEREZIJA: To je plod molitve. Naš čitavi život i rad zasnivaju se na molitvi, jer je plod molitve jedna dublja vjera. Plod je vjere ljubav, a plod je ljubavi služenje. Zbog toga je naš rad za najsiromašnije među siromasima, umiruće, duševne bolesnike, sakate, odbačene i neljubljene, gubave i osamljene jednostavno naša ljubav prema Isusu na djelu. Pravi naš poziv nije služenje siromasima, nego da budemo Isusovi učenici. Mi smo uvjereni da nas nitko i nikada ne može rastaviti od Isusa. Zbog toga polažemo i zavjet djevičanske čistoće. Mi ljubimo Isusa nepodijeljenom ljubavlju i nevinošću i podlažemo se njegovoj volji u slobodi siromaštva, u poslušnosti, u čemu služimo najsiromašnijima među siromasima bez ikakva ograničenja. Jer, vidite, mi u našoj zajednici polažemo uz to i zavjet da ćemo bez ograničenja i bez nagrade služiti siromasima. Pri tom potpuno ovisimo o Providnosti. Ne uzimamo nikakve plaće, nikakva uzdržavanja od države ili Crkve. U tom smo pogledu kao cvijeće, ptice i trava, ovisimo o NJEMU. Susrećemo tisuće ljudi i nismo još imale razloga nekome reći: „Ne možemo pomoći!“ Uvijek smo mogle. To je plod molitve.

Mi započinjemo svoj dan u 4,40 s molitvom. To traje otprilike dva sata. Najprije meditacija, sv. misa i pričest, a onda krunica. Molimo krunicu i na ulici. Moleći dolazimo k ljudima. Dolazimo ne jednostavno tako, nego jer vjerujemo što je rekao Isus: „Dovedite ih k meni!“ Tako mi i dan završavamo sa satom klanjanja u svim našim kućama.

Otada smo udvostručile broj zvanja. To je plod molitve.

O. URLICH: Da, Majko Terezijo, u nas u Evropi ima mnogo onih koji kažu: imamo mno-

go ljudi koji mole, ali čim iziđu iz crkve zabore na ljubav. Kako Vi na to gledate?

MAJKA TEREZIJA: Početak molitve ide ovako: Bog govori u tišini našega srca i mi ga slušamo. Onda govorimo mi iz našega prepuna srca i Bog sluša nas. To je jednostavno početak molitve, slušanja i govora.

I kad mi dopustimo Bogu da govori, onda on pušta nas da slušamo, tako da mi, Božje riječi koje smo čuli, naravno hoćemo provesti u djelo, u život. To je vjera. Plod molitve jest uvijek dublja vjera. A vjera ne može u bezračnom prostoru biti živa ljubav. Plod te vjere jest ljubav. Kad čovjek istinski vjeruje, to se odmah i sasvim razumljivo hoće provesti u djelo. A ljubav za sebe — teoretska ljubav bez djela ljubavi — nestaje. Zbog toga mi moramo moliti da bismo našle snage da svoju vjeru pretvorimo u djelo ljubavi.

O URLICH: U našoj kršćanskoj baštini postoji jedna osoba koja se potpuno otvorila Božjoj ljubavi, Majka Božja. Vaša udruga je povezana s Marijom, Majkom Isusovom u mnogočemu. Ima li ona posebno mjesto u vašem srcu?

MAJKA TEREZIJA: Ona je naša Majka, naša Zaštitnica, Voditeljica. Ali prije svega, ona nas vodi k Isusu. Kao što je ona bila prvim uzrokom da je njega začela, tako je ona i u našem životu prva koja nam ga može darovati. Samo, što je ona učinila — jer je bila puna milosti — bilo je: stajala je uza nj također i u njegovoj muc i bijedi. Vratio je jednostavno biti zanesen za proslavljenim Isusom, samo za uskrslim, kako danas obično ljudi pokušavaju. Oni zaboravljaju da se Isus najprije rodio kao bespomoćno dijete. On koji je bio bogat, postao je radi nas siromašan. Marija nas sasvim jasno uči jedno: on je stupio u naš život kao maleni i neznatni.

(„Marija“ br. 11/1984. str. 331-332.)

PORUKA IVANA PAVLA II.

U PRIGODI BISTRičKOG SLAVLJA

Časnom našem bratu
Franji Kardinalu Kuhariću
Nadbiskupu zagrebačkom
i Predsjedniku Biskupske
Konferencije Jugoslavije

Iskrenom radošću pridružujemo se Tebi i svim biskupima, svećenstvu, redovnicima i redovnicama, i svim vjernicima prigodom trostrukoga povijesnog slavlja, što ga Katolička Crkva među Hrvatima slavi ove godine u svetištu Marije Bistrice: završetak višegodišnje proslave trinaest stoljeća kršćanstva u vašem narodu, Nacionalni euharistijski kongres Crkve u Hrvata (8. i 9. rujna 1984.) i tristota obljetnica našašća čudotvornoga kipa Majke Božje Bistričke.

Draga braćo i sestre Hrvati! Po ovoj poruci, što je povjeravam svom posebnom izaslaniku, gospodinu kardinalu Franzu Konigu, danas sam u duhu s vama, i istodobno gajim živu

želju da u nedalekoj budućnosti dođem u to svetište, kada ću — odgovarajući na poziv, što su mi ga upravili biskupi vaše biskupske konferencije, i na uljudnu raspoloživost, što su je pokazale državne vlasti moći ispuniti željeni pastirski pohod Jugoslaviji.

I. 13 STOLJEĆA KRŠĆANSTVA

Trinaest stoljeća kršćanstva u hrvatskom narodu. Velika je to milost i razlog trajne zahvalnosti Božanskoj Providnosti koja je hrvatski narod — prvi od slavenskih naroda — izvela iz tmina poganstva i privela k svjetlu prave vjere. Ovaj vaš veliki jubilej trebao se proslaviti 1941. godine, ali zbog okolnosti tadašnjega vremena morao se odgoditi, pa ste ga slavili tijekom posljednjih devet godina, počevši u marijanskom svetištu Gospe od Otoka u Solinu g. 1975/76. Ova svečana očitovanja vjere nastavili ste potom u Biskupiji kod Knina, g. 1978., te napose slavljem Branimirove godine, koju ste slavili god. 1979, sa mnom, ovdje u Rimu, na grobu svetoga Petra, i u domovini u Ninu, spominjući se povijesnoga datuma, kad je knez Branimir g. 879. neopozivo vezao narod i Crkvu u Hrvata s Rimskom Crkvom i Petrovom Stolicom. Nadalje, u okviru ovih devetogodišnjih slavlja proslavili ste g. 1981. u Bosni i u Hercegovini stotu obljetnicu ponovne uspostave redovite katoličke crkvene uprave u onim krajevima. Ove pak godine časna trebinjska biskupija u Hercegovini proslavila je tisućljeće svoga postojanja. To su bili značajni trenuci u proslavi vaše vjerske povijesti duge trinaest stoljeća i bogate mnogim događajima, tragičnim i junačkim.

Događaj od presudne važnosti

Početak sedmoga stoljeća vaši pređi, stigavši iz karpatskoga područja Bijele Hrvatske — nedaleko od moga rodnog mjesta — dođoše u sadašnju vašu „Lijepu Domovinu“, stupivši u dodir s kršćanstvom, što se u onim krajevima već bilo duboko ukorijenilo još

od apostolskih vremena. Zemlja natopljena krvlju solinskih, istarskih, sisačkih, srijemskih i tolikih drugih mučenika, postala je domovinom vašega naroda. Primajući krštenje i ispovijedajući jedinu apostolsku, rimokatoličku vjeru, Hrvati dodoše takođe i u dodir sa zapadnom rimskom kulturom, te postadoše tako sastavnim dijelom kršćanskih naroda Evrope, koja se upravo tada oblikovala u duhovnu i kulturnu cjelinu, a imala je svoje korijenje upravo u kršćanskoj vjeri. Od kako je velike važnosti to bilo za vašu vjersku i kulturnu povijest, te za razvoj i očuvanje vaše samobitnosti kao naroda, istaknuli su već g. 1939. vaši biskupi u pastirskoj poslanici za pripravu jubilarnoga slavlja evangelizacije. Spominjući vaše veze s Petrovom Stolicom, oni pišu:

„To je bio događaj od presudne važnosti za Hrvate, jer su otada s velikom spremnošću prihvaćali ono Kristovo Evanđelje kako ga je Rim širio i naučavao. Katolička vjera prožela je nacionalni život Hrvata“ (Katolički List, Zagreb, 16. III. 1939.).

Bogu treba zahvaliti

Stoga, nakon trinaest stoljeća kršćanstva, koja su za vaše pređe bila takođe i stoljeća teških borbi i žrtava „za krst časni i slobodu zlatnu“ uistinu je dostojno i pravedno uzdizati pjesmu hvale i zahvaljivanja Ocu nebeskom, darovatelju svakoga doba, te istodobno obnoviti zavjet vjernosti Kristu i njegovoj Crkvi, slijedeći primjer svojih pređa kad primiše krštenje. U ovoj svečanoj zgodi podsjećam vas na riječi što sam vam ih uputio u svom pismu za Branimirovu godinu (15. svibnja 1979.): „Svojom ustrajnošću načinili ste svojevrstan savez s Kristom i Crkvom: ostati nam je u tom savezu, koliko god vremena tome bila protivna. Onakvi kakvi bijaste od slavne one godine 879., takvi uvijek ostajte.“

U pastirskoj poslanici iz g. 1976. vaši su biskupi opširno prikazali značenje ovoga jubileja, istaknuvši vaš dug prema dragocjenoj i višestoljetnoj kršćanskoj baštini, kao i obveze što odatle proizlaze za vašu budućnost. Razmatrajući u svjetlu Božje riječi o vašoj povijesti i o vašem poslanju u okviru Katoličke Crkve i toga dijela čovječanstva, gdje vas je Providnost postavila, želio bih vam svratiti pozornost na neke važnije programatske točke.

Otvorenost životu

Obitelji vaših pređa odlikovale su se ljubavlju i velikodušnom otvorenošću prema životu, brojnim potomstvom, iako su živjele u težim i siromašnijim vremenima od sadašnjih, dok su danas takođe i u vašem narodu sve rjeđe obitelji s brojnim djecom. Ne dopustite da među vama prevlada sebičnost i kultura smrti! Zemlja pripada živima, a ne mrtvima ili nerođenima, i Božji blagoslov silazi na narode i obitelji, koji velikodušno surađuju u njegovu naumu.

Životne okolnosti

Božja Providnost postavila je vaš narod između Zapada i Istoka, u dodir s različitim narodima i kulturama, i stoga s nekim zvanjem i poslanjem posredništva. U velikom katoličkom ekumenskom pokretu, što ga je potakao Drugi vatikanski opći sabor, koji je ohrabrio iskren i otvoren dijalog s braćom kršćanima drugih vjeroispovijesti, s vjernicima drugih nekršćanskih religija, i s onima koji ne vjeruju možete izvršiti posebno važnu ulogu: živite u državi s više vjera, kao što je Jugoslavija, uz pravoslavne kršćane i protestante, uz muslimane i one koji ne vjeruju. Kao katolici pozvani ste u potpunosti svijesti vašega vjerskog, kulturnog i nacionalnog identiteta živjeti životom uzajamnoga poštovanja i razumijevanja, iskrenog prijateljstva, suradnje u općem dobru, ponašajući se u svemu pravim evanđeoskim duhom i prema uputama Drugog vatikanskog općeg sabora i vaših pastira. Tako ćete biti uistinu sinovi mira, djelatnici pomirenja, dostojni evanđeoskog blaženstva.

Mladim kršćanima

Crkva obraća posebnu pozornost prema mladima i njihovim problemima. U ovoj svečanoj prigodi obraćam se na poseban način vama, mladi, s velikim povjerenjem i ljubavlju. U Katoličkoj Crkvi i u vašem narodu imate uzvišen zadatak u ovom posebnom trenutku vaše povijesti: budite ponosni što pripadate časnoj Crkvi, jednoj, svetoj, katoličkoj i apostolskoj, i narodu s poviješću i kršćanskom baštinom, tako drevnom i plemenitom: ne dajte se zavesti svjetonazorima što su u suprotnosti

s Kristom, Gospodarom povijesti i svemira! Na vama leži odgovornost da prenesete budućim naraštajima baklju vjere, što ste je od svojih pređa primili netaknutu i svjetleću. Ponavljam vam s vašim biskupima: polažem u vas velike nade za evanđeosku obnovu vašega naroda, čija budućnost zavisi mnogo od vas (usp. Trinaest stoljeća kršćanstva u Hrvata, Zagreb, 1976., br. 28).

Pozvani na svetost

Poseban plod ovih slavlja treba biti dublja svijest općega poziva na svetost. U vašoj dugoj kršćanskoj povijesti imate divnih primjera svjedočanstva vjere vaših sunarodnjaka mučenika, svetaca, navjesticitelja Evanđelja, a najveći dio njih treba još otkriti i predložiti za nasljeđivanje i čašćenje. Zaustavljajući se samo u ovom stoljeću, drago mi je spomenuti svetoga Leopolda Mandića, herojskog služitelja pomirenja, kojega sam imao povlasticu i radost upisati u popis svetaca sveopće Crkve. Spominjem također revne i uzorne pastire i laike koji su svojom svetošću i apostolskim zalaganjem ispi-

sali najljepše stranice katoličkoga pokreta u vašem narodu tijekom ovoga stoljeća. Njihov primjer i njihovo svjedočanstvo danas su posebno vrijedni. Drugi vatikanski opći sabor učiteljski je označio koju su ulogu pozvani vršiti u suvremenom društvu i svojim mjesnim Crkvama ne samo svećenici, redovnici i redovnice nego također i laici. U jednom društvu koje je izloženo napastima raznovrsnoga materijalizma, katolički je laik pozvan svjedočiti izdignuta čela i dosljednim životom, da „nema spasenja ni u kome drugome osim u Kristu Isusu“ (usp.: Dj. Ap. 4,12), i da ne možemo ići nikome drugom nego k Njemu, koji ima „riječ životâ vječnoga“ (Iv. 6, 68).

II. NACIONALNI EUHARISTIJSKI KONGRES

Ova jubilarna slavlja završavate Nacionalnim euharistijskim kongresom, na koji ste se pripremali tijekom posljednje četiri godine. Izabrali ste najbolji način da okrunite proslavu ove obljetnice svraćajući tako pozornost cijele zajednice vjernika na bitnu stvarnost naše vjere: presvetu Euharistiju! Ona u stvari sa-

Slavlje Imena Isusova 1984. na Miljevcima: Robert Skelin pozdravlja o. biskupa, predvoditelja slavlja

bire u sebi sve temeljne stvarnosti našega spasenja; po Euharistiji se neprestano ponazočuje Kristovo spasenjsko djelovanje u svakom vremenu i naraštaju. I upravo stoga što je Euharistijska žrtva „izvor i vrhunac svega kršćanskog života“ (LG 11) i što je u njoj „sadržano sve blago Crkve, to jest sam Krist, naš Vazam i živi kruh“ (PO 5), Crkva od svakoga vjernika zahtijeva da sudjeluje u nedjeljnoj euharistiji. Vaši su vas biskupi posebno podsjetili na ovaj zahtjev u Ninu poznatim životnim programom: „Hrvatska katolička obitelj dnevno moli i nedjeljom slavi misu“. Vjerno opsluživanje kršćanske zapovijedi sudjelovanja u svetoj misi u nedjelju i na blagdane, zajednička dnevna molitva u obitelji, obiteljski vjeronauk, te uvjerenost i odvažno pohađanje vjeronauka u župi, treba biti neopoziva odluka za svakoga od vas i za svaku od vaših obitelji što ćete provoditi po završetku i u znaku ovih vaših slavlja.

Neka za sve vas ovaj Euharistijski kongres bude kako dolazište tako i u isto vrijeme polazište. Hranite se ovom Euharistijskom hranom, koja će vam pomoći da idete putovima svijeta uvijek ujedinjeni u vjeri otaca, uvijek vjerni Bogu i Njegovoj Crkvi, uvijek djelatni u izgrađivanju Kraljevstva Božjega, smatrajući se povlaštenima ako Gospodin koji put pripusti da vaša vjera bude stavljena na tvrdu kušnju. Samo onaj koji ustraje bit će dostojan sudjelovati u gozbi Jaganjčevoj (usp. Otk, 19,9). Ojačani u duhu, nastavite na ovoj vašoj blagoslovljenoj zemlji djelo spasenja, koje nam je povjerio Krist Gospodin.

III. BISTRICKI JUBILEJ

Kao što ste svoja jubilejska slavlja započeli u marijanskom svetištu Gospe od Otoka, tako ih šada, uvijek pod Bogorodičnim pogledom, završavate u Mariji Bistrici, u svom nacionalnom marijanskom svetištu, kraj čudotvornoga Gospina kipa. Taj drevni kip, što ga vaši predci bijahu prisiljeni sakrivati uslijed opasnosti od oskvrnuća i uništenja, predstavlja u izvjesnom smislu svu patničku povijest vašega naroda tijekom trinaest minulih stoljeća. I kao što je taj sveti lik kroz 300 godina otkako je pronađen, jačao vjeru vaših predča, ulijevaju-

ći im nadu i hrabrost, tako neka i dalje nastavi hraniti vaš kršćanski život i promicati duhovno jedinstvo svih vas.

Po Mariji k Isusu

Gdje je Marija tu je i njezin Sin. Nastavite stoga duhom vjere i pokore hodočastiti u brojna Marijina svetišta, velika i mala, razasuta diljem vaše domovine: u Mariju Bisticu, na Otok u Solinu, Trsat, u Sinj, Barban, Gerovo, Vepric, Škrpjel, Olovo, Ramu, Kondžilo, Široki Brijeg, Donje Hrasno, Tekije, Aljmaš, Voćin, Molve, Remete i tolika druga, što kroz stoljeća svjedoče pobožnost vašega naroda prema Bogorodici Mariji, koju vaši predci nazvaše „Advocata Croatiae Fidelissima“ – „Najvjernija Odvjetnica Hrvatske“ (Natpis u Marijanskom svetištu u Remetama). U vjernosti Mariji naći ćete najsigurniju zaštitu za očuvanje i napredak vaše višestoljetne vjere.

Riječ svim ljudima

Moja misao i moj očinski blagoslov idu ovom prigodom i brojnim hrvatskim katolicima razasutim po raznim stranama svijeta. Ovaj jubilej pokrštenja naroda iz kojega potječu neka im bude izvor ohrabrenja za istinski kršćanski život i za hrabro svjedočenje vjere u raznim narodima gdje žive i rade, te neka im bude trajni poticaj da se sjećaju i djelotvorno ljube Crkvu i domovinu.

I na kraju u ovoj svečanoj prigodi šaljem svoj srdačni i blagoslovni pozdrav također i svim katolicima drugih narodnosti koji su vam se bratski pridružili u ovome slavlju. S ljubavlju se također sjećam i braće pravoslavnih kršćana, zatim vjernika drugih vjeroispovijesti, te muslimanskih vjernika koji žive u Jugoslaviji. Onima pak koji se ne priznaju vjernicima, ali koji se iskreno prepoznaju u poštovanju dostojanstva ljudske osobe, htio bih reći: braćo, ne bojte se onih koji vjeruju u Boga i žele ispovijedati i slobodno živjeti svoju vjeru. Crkva ne traži vlast, zemaljske povlastice, nego vječno spasenje ljudi. Neka ovo slavlje bude poticaj na iskreno i trajno pomirenje sve braće vjernika i onih koji ne vjeruju u potpunom i

uzajamnom poštivanju prava i svačijega ljudskog dostojanstva. Tako ćete moći napredovati zajedno u općem dobru, te u skladnom i konstruktivnom miru.

Vjernost Bogu i Papi

Draga braćo i sestre! „Budite vjerni Bogu i svetom Petru sve do smrti!“ Te riječi što ih je moj Prethodnik papa Ivan VIII. uputio godine 879. svećenstvu i svemu hrvatskom puku, usvajam ih i ja danas i ponavljam podsjećajući vas također i na riječi vaših biskupa iz godine 1939., da ste vi „narod svetoga Petra“, pozvani stoga da poput Apostolskog prvaka dadete

posebno svjedočanstvo za Krista. U prisnom i sinovskom jedinstvu s Petrovim nasljednicima i vašim biskupima, čuvajte ljubomorno ovu vašu dragocjenu i drevnu kršćansku baštinu, prenoseći je neoskvrnjenu i obogaćenu budućim naraštajima.

Papa vas uistinu voli, ima u vas povjerenje, pozdravlja vas i od srca vas blagoslivlje.

Dano u Vatikanu, dne 22. kolovoza, na spomendan Blažene Djevice Marije Kraljice, godine Gospodnje 1984., a šeste našega pontifikata.

PAPA IVAN PAVAO II.

Naslove i međunaslove umetnulo je Uredništvo radi bolje preglednosti. Podjela rimskim brojevima pripada službenom tekstu.

ZNATE LI?

— da je cjelokupno Sveto pismo do sada prevedeno na dvjesto osamdeset i sedam jezika, Novi zavjet na pet stotina i osamnaest jezika, a pojedini djelovi Svetoga pisma na tisuću sedamsto trideset i devet jezika?

— da je prema najnovijim znanstvenim podacima Isus Krist bio razapet na križ točno 3. travnja godine 33. te da su znanstvenici do tih podataka došli na temelju izračunavanja pomrčine sunca koja se baš toga dana zbila a o kojoj govori i Evanđelje.

— da riječ „MARANATHA“, koja se zadnjih mjeseci često spominjala u našem katoličkom tisku, znači „Dođi, Gospodine Isuse“ i da je ta riječ uzeta iz novozavjetne knjige Otkrivenja koju je napisao sveti Ivan apostol?

— da se je 1983. godine u nas proslavila petstota obljetnica tiskanja prve knjige na sla-

venskom jugu, a da je ta prva tiskana knjiga bila hrvatsko-glagoljski „misal po zakonu rimskoga dvora“?

— da je velika misionarka ljubavi Majka Terezija do sada primila za svoj jedinstveni dobrotvorni rad preko četrdeset međunarodnih nagrada i da je sve te (uglavnom novčane) nagrade do zadnjega novčića razdjelila sirotinji?

— da je američki predsjednik Ronald Reagan osvjedočeni vjernik i da pripada evangeličkim kršćanima-prezbiterijancima.

— da NR Kina broji danas preko milijardu stanovnika, a da od toga ima oko deset milijuna katolika?

— da najviši crkveni zvonik na svijetu ima ulmska katedrala, da je taj zvonik visok sto šezdeset i jedan metar i da je sagrađen prije punih šest stoljeća?

— da su u Rumunjskoj uvedeni posebni porezi za obitelji koje ne žele rađati djecu, a da liječnik koji u toj zemlji izvrši pobačaj može dobiti zatvorsku kaznu i do 25 godina te i smrtnu kaznu ako pobačaj ponovi?

— da je papa Ivan Pavao II. nedavno imenovao za apostolskog nuncija u SR Njemačkoj Josipa Uhača, koji je po narodnosti Hrvat — rodом iz Istre, i da je to prvi slučaj da je papa imenovao za nuncija u Evropi jednoga Hrvata?

KRŠĆANIN PSOVAČ NAJGORI JE ČOVJEK

Evo zašto!

Nevjernik ne psuje svoju nevjeru.

Ni musliman neće opsovati svoga proroka Muhameda.

Ni komunisti neće opsovati svoj komunizam ni njegove osnivače.

Židovi ne psuju svoga Boga, svojega Jahvu. Samo kršćanin — on će opsovati i svojega Boga i svoju Crkvu i svoga Papu i svoga Krista i svoju Gospu! Da, upravo sve!

Sada mi odgovori: zar nije kršćanin-psovač najgori čovjek na svijetu?

ČOVJEČE

Što ti je kriv Bog?

Što sam Ti ja skrivio, tvoj Spasitelj?

Što Ti je kriva moja Majka?

Što su Ti skrivili moji sveci?

Molim te, čovječe, da mi pošteno i otvoreno odgovoriš! Ako ti nisu krivi, zašto ih onda psuješ?

KAKO BI TVOJE DIJETE ODGOVORILO?

Zalutalo dijete i nije se znalo vratiti kući. Dijete počelo plakati. Ljudi se okupili oko djeteta i puni razumijevanja stali ga tješiti i pitati:

— Čiji si ti, braco?

— Vražiji, odgovori mališan!

— Kako ti je ime ocu?

— On se zove vrag — odgovori dječak.

— A majka, kako se ona zove, pitali su dalje.

— I njoj je ime vrag.

— A gdje ti je kuća?

— Ne znam gdje mi je kuća, ali znam da se moja kuća zove vražija kuća.

— Pa tko ti je rekao da se ti tako zoveš? — pitali su dalje.

— Tako me zove otac, tako me doziva majka. Tako se oni međusobno zovu, a za našu kuću uvijek kažu da je to vražija kuća.

— Tako je bilo s tim mališanom. I jedva su mu, preko milicije mogli pomoći i pronaći njegove roditelje i kuću.

„Ništa nije strašnije, nego hula i psovanje Boga.“

(Sv. Jeronim)

I naši susjedi u Trbounju nedavno dobiše crkvu

Križaljka

	1		2	3	4	5			6	7	8	9		10
		11							12					
13							14						15	
16									17					
18			19			20								
21				22					23		24	25		
26				27					28					
29										30				
	31			32					33				34	35
36									37		38			
		39			40		41							
42			43											44
45									46					
	47					48						49		
50														

VODORAVNO: 10. Najradosniji blagdan kršćanstva; 11. Gonič stoke na „divljem Zapadu“; 23. Plan, nacrt; 14. Podzemna željeznica; 16. Tužiti se; 17. Čistokrvan, pravi; 19. Editio (skrać.); 20. Skitavnica, lutalac; 21. Suprotni veznik; 22. Ocrtavanje, opisivanje; 25. 12. i 26. slovo abecede; 26. Vrsta dugorepe papige; 27. Upiši: VOT; 28. Tursko žensko ime („prostrana“, „široka“);

29. Vrijeme nakon smrti prema nevjernici-ma; 30. Osovina + nomen ne scio (skrać.); 31. 3. i 13. slovo abecede; 32. Ime pjesnika Ujevića; 33. Zabranjeni predmeti, nešto nedodirljivo; 36. Vrsta ptice; 39. Kem. znak za zlato; 41. Nešto složiti poprijetko, u znaku križa; 42. Auto-oznaka za Makarsku; 43. Izjadati se; 45. Kem. element — ac; 46. Čišćenje (rus.); 47. Bilješka, primjedba; 48. Po starogrč. mito-

logiji otac Pelejev, djed Ahilejev; 49. Auto-oznaka na Novi Sad; 50. Prvi „mučenici“ (28. XII.).

OKOMITO: 1. Prvi svjedok-mučenik za Krista, sv. . .; 2. Punat, poen; 3. Kvasina; 4. Darovati, prinijeti žrtvu; 5. International Theatre Institute (skrać.); 6. Biljarski štap; 7. Surogat, patvorina (franc.); 8. Gorje u SSSR; 9. Neobuveni; 10. Šaulov sin, Davidov prijatelj; 11. Poznate pjevačice nar. pjesama u Slavoniji; 12. Moj (latinski); 14. Legura, spoj; 15. Ante Christum natum (prije Kristova ro-

đenja; skrać.); 19. Žlica; 20. Zaviriti, priviriti; 23. Biljke botaničkog vrta (pridjevl); 24. Zla sudbina, udes; 25. Isus Krist (jedna riječ!); 30. Sprave, oruđa; 31. Monah – svećenik kod budista; 32. „Debljati“ oštricu, činiti tupim; 34. Kukci slični pčeli + tropska biljka, broč (tur.); 35. Auto-oznaka za Split; 37. 27. i 30. slovo abecede; 38. Kistovi (pjesnički); 39. Prištići, bubuljice; 40. Biblijski sin Judin i unuk Jakovljevi; 41. Ugriz, ujedanje; 43. Tovljenje; 44. Sportski prvak; 46. Upiši: AJ.

MIROSLAV BUSTRUC

MILJEVČANI I PRIJATELJI ZA SVOJ LIST

„Svatko neka dađe kako je srcem odlučio. Ne sa žalošću ili na silu, jer Bog ljubi vesela darivatelja.“ (2 Kor. 9,7)

Svojim novčanim prilogom omogućili su djelomično pokriće troškova našega župskog lista. Hvala im!

Po 2000 dinara: Ivan Skelin, Mirko Lovrić, Milka Ravlić, Fra Vinko Prlić, Stipe Sunko;

po 1.000 dinara: Mislav Skelin, Šime Skelin, Zdravko Stojanović, Šime Župan, Marko Jablanac, Goran Ivić, Mate Skelin, Boja Juričin, Ante Samac (Niko), Marko Skelin, Vlatko Skelin, Joso Malenica, Mile i Zora Kovačević, Milica Colić, Ivan Lovrić, Mile Malenica, Milan Peršić, Ante Perišić, Joso Skelin, Nikola Vukorepa, Stipe Skelin, Ante Vlaić, Josip Vatavuk,

Ivan Grabić, Ivan Vlaić, Šime „Đuro“ Bačić, Marko Perčin, Fra Petar Pletikosa, Radomir Grabić, Mirjana Jakovljević, Ante i Danko Bačić.

po 500 dinara: Marko Vlaić, Manda Perišić, Marijan Perišić, Vinka Delač, Mate Valić, Ante Vlaić, Ivan Sušić, Ive Šostera, Ante Perišić, Ante Vlaić, Mirjam Čurić, Mijo Samodol, Paško Benković, Joso Perišić, Joso Samac, Petar Malenica, Marko Kulušić, Niko Čipčić, Katica Skelin, Ivica Vlaić, Ante Višić, Ante Bačić, Ana Milak, Ante Puljić, Anka Odak, Niko Pulić, Mile Marijanović, Don Srećko Pavić, Mate Samodol, Marko Božić, Marica Trogrlić, Ivan Ivić, Petar Bačić, Milenko-Mile Bačić, Mate Gverić, Niko Grabić, Ante Samodol, Josip Skelin, Šime Samac, Ante Malenica, Mate Galić.

po 400 dinara: Ante Vatavuk „Babić“, Katarina Perišić Jolina, Vlatko Perišić, Šime Puljić, Ante Svetina.

po 100 DM: Marko Grabić, Matko Galić Mirkov,

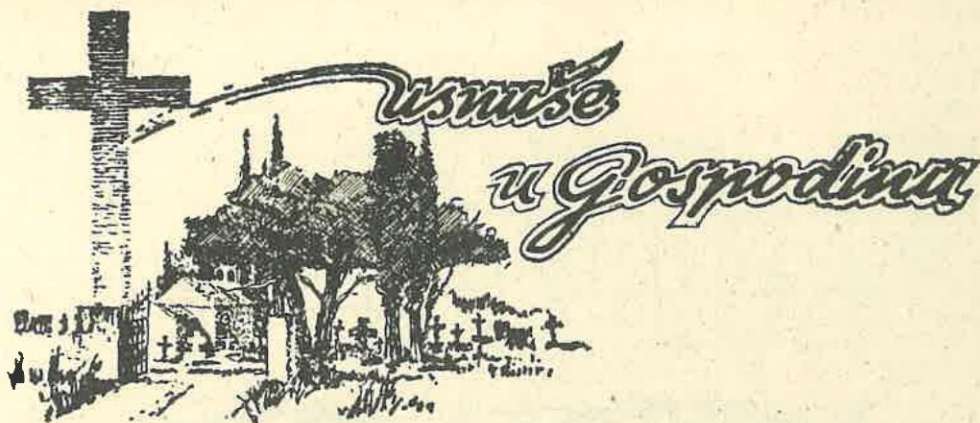
po 50 DM: Joso Samodol, Fra Frano Samodol, N.N.

po 10 DM: Nada Galić Antina, Robert Galić, Ante Škiljo.

Vjerujem da će čitatelji i prijatelji „Miljevaca“ i unaprijed svojim dobrovoljnim priložima omogućiti njegovo daljnje izlaženje. Unaprijed hvala!

I JA PRILAŽEM SVOJ DAR ●●●

1. 2. I. 1984. — nakon kratke bolesti umrla ANICA STOJANOVIĆ (u 91. godini) iz Karalića.

2. 10. I. 1984. — u 75. umro ILIJA IVIĆ, bivši „sakristan“ crkve IMENA ISUSOVA iz Drinovaca.

3. 12. I. 1984. — iznenada umro ANDRIJA PERIŠIĆ iz Brištana.

4. 14. I. 1984. — u bolnici u 63. godini, umrla KATA MALENICA iz Brištana.

5. 23. I. 1984. — u 81. godini umro NIKOLA SAMODOL iz Brištana.

6. 24. I. 1984. — iznenada umrla MARIJA-MILKA KULUŠIĆ iz Ključa.

7. 28. I. 1984. — nakon dulje bolesti umro ANTE BAŠIĆ iz Kaočina.

8. 8. III. 1984. — iznenada, u 78. godini, umro ANTE SKELIN iz Širitovaca.

9. 10. III. 1984. — u 78. godini umro MATE VLAJIĆ iz Kaočina.

10. 12. III. 1984. — u 92. godini umro MATE BAČIĆ iz Drinovaca.

11. 14. III. 1984. — nakon dulje i teške bolesti umrla MANDA DŽELALIJA iz Karalića.

12. 20. III. 1984. — iznenada u bolnici u Šibeniku umrla PERA KULUŠIĆ iz Ključa.

13. 25. III. 1984. — u 75. godini iznenada umro FRANE SKELIN iz Drinovaca.

14. 30. III. 1984. — u 56. godini iznenada umrla MARIJA PULJIĆ iz Karalića.

15. 12. V. 1984. — nakon duge i teške bolesti u 93. godini umrla LUČA VATAVUK iz Širitovaca.

16. 27. V. 1984. — nakon kraće bolesti umrla MAŠA GRABIĆ iz Širitovaca.

17. 26. VI. 1984. — nakon dulje i teške bolesti umro JAKOV VUKOREPA iz Ključa.

18. 18. VII. 1984. — nakon kratke, ali teške bolesti u 61. godini umrla KATA VATAVUK iz Širitovaca.

19. 21. VII. 1984. — u 86. godini umrla MARA VLAJIĆ iz Kaočina.

20. 22. VII. 1984. — u 72. godini umro ŠIME MALENICA iz Ključa.

21. 10. VIII. 1984. — u Zagrebu umro PETAR VRANJKOVIĆ.

22. 15. VIII. 1984. — u 70. godini umro ŠIME IVIĆ.

23. 17. IX. 1984. — u Zagrebu u bolnici umro MIJO KULUŠIĆ iz Kaočina.

24. 2. X. 1984. — u 2. godini života utopila se INES LOVRIĆ kći Ivanova iz Širitovaca.

25. 10. X. 1984. — nakon dulje i teške bolesti umro KRSTO GRABIĆ iz Širitovaca.

26. 13. X. 1984. — u 86. godini umro NIKOLA GALIĆ iz Bogatića.

27. 25. X. 1984. — nakon dulje i teške bolesti umrla ANA BAČIĆ iz Brištana.

28. 29. X. 1984. — u bolnici u Drnišu iznenada umrla MARIJA GALIĆ iz Bogatića.

Glasoviti skladatelj Wolfgang Amadeus Mozart napisao je u svojoj tridesetoj godini i ove riječi: „Zahvaljujem svojem Bogu što mi je dao radost. . . da sam u smrti prepoznao ključ za istinsku sreću. Nikad ne legnem u krevet, a da ne pomislim da možda — koliko god bio mlad — neću dočekati sutrašnjega dana. I usprkos tome, ni jedan čovjek koji me poznaje neće moći kazati da sam žalostan. Za tu sreću svakodnevno zahvaljujem svome Stvoritelju i tu sreću želim od srca svakom svojemu bližnjemu.“

A F O R I Z M I

Bolji su prirodni divljaci nego navrnuti.

Ima tako dobre djece da je prava šteta što su se rodili od loših roditelja.

Oni koji nemaju djela, imaju – nedjela.

Mnogi tek na groblju saznaju da su bili dobri ljudi.

Ne dokazuj mi da Bog postoji riječima, ako to ne mogu vidjeti iz tvoga života.

Svaki je čovjek dobar ako ga gledaš iz odgovarajućeg kuta.

U pakao se ulazi četveronoške, a u raj s visoko uzdignutim čelom.

Zlokobno je da je danas čovjek prisiljen crvenjeti se kad čini dobro.

Sebičnjak je čovjek koji je svjestan samo svoje dobrote.

MIRO BUSTRUC

Š A L E

LUKAVOST:

– Neki lukavi dječak dotrči u kovačnicu baš u času, kada je kovač kliještima vadio užareno željezo iz vatre, pa će mu:

– Majstore, dajte mi dinar pa ću ga polizati jezikom. Kovač je bio radoznao, kako će dječak liznuti užareno željezo, pa mu dade dinar. A dječak zgrabi dinar, liznu ga jezikom i pobježe.

IMAO JE MIR:

– Žestoko se posvadiše muž i žena:

– Sve što imaš, imaš zahvaliti samo meni. I stan, i namještaj, i televizor, i automobil. Sve sam to ja donijela sa sobom. A što si imao ti, sirotinjo, prije nego si me uzeo za ženu?

– Imao sam mir! – hladnokrvno će muž.

SJEME I PLOD

Neki mladić usnio da je ušao u anđeosku prodavaonicu. Za prodavačkim stolom stajao je anđeo.

„Što sve prodajete?” – upita mladić.

„Sve što god želite” – vedro odgovori anđeo.

Onda mladić stade nabrajati: „Želio bih prestanak ratova posvuda u svijetu. Želio bih kuće za beskućnike, kruh za gladne, radna mjesta za nezaposlene, vrt zajedništva i ljubavi za cijelu Crkvu i za cijeli svijet. . .”

Tada mu anđeo upade u riječ te mu stvar ovako pojasni: „Mladiću, krivo ste shvatili našu prodaju. Mi ne prodajemo gotove plodove, već samo sjeme. Za plodove je potreban ljudski trud i znoj!”

S A D R Ő A J

	Strana
Dragi Miljevčani!	1
Miljevci željni prosvjete.	2
Nedjelja — dan Gospodnji	4
Sv. Leopold Bogdan Mandić	7
Bog — tko je on i „čemu to služi“	8
Stari mladima	11
S našima u Njemačkoj	12
Iz života župe	13
Dragi Miljovčani	21
Peta zapovid	21
Naši pokušaji	22
Pismo ocu u daljini	24
U čemu je tajna.	25
Poruka Ivana Pavla II. u prigodi bistričkog slavlja.	26
Znate li?	30
Kršćanin psovač najgori je čovjek.	31
Križaljka	32
Miljevčani i prijatelji za svoj list	33
Usnuše u Gospodinu	34
Aforizmi	35
Šale	35
Sjeme i plod.	35

M I L J E V C I — župski list župe Miljevci, 59320 DRNIŠ, p. p. 61 — Uredio i odgovara: fra Branko Mijić, župnik, Miljevci. Izdavač: Župski ured, Miljevci, 59320 DRNIŠ, p. p. 61. List izlazi povremeno, dopuštenjem crkvenih i redovničkih poglavara.

Naslovna stranica: akad. sl. Mladen Veža, Zagreb

Nadležnim republičkim rješenjem list „Miljevci“ oslobođen je plaćanja osnovnog poreza na promet.

Tisak: „Franjo Kluz“ — Omiš

Pred završetak Sv. godine otkupljenja Ivan Pavao II. povjerio je na blagdan Blagovijesti cijeli svijet bezgrješnom Srcu Marijinu. Slavlje se odvijalo na Trgu sv. Petra, pred kipom bl. Dj. Marije koji je za tu prigodu dovezen iz Fatime (slika gore). Istog dana svi biskupi svijeta i župnici po svojim župama molili su istu posvetnu molitvu.

Na Uskrs 1984. Ivan Pavao II. zatvorio je Sveta vrata (slika dolje)

U nedjelju 22. travnja 1984. na blagdan Uskrsa, Ivan Pavao II. zatvorio je Sveta vrata na vatikanskoj bazilici sv. Petra i time označio završenim izvanredni Jubilej 1950. obljetnice muke, smrti i uskrsnuća Gospodinova. Sveta godina trajala je 394 dana i slavila se po svim biskupijama svijeta. Milijuni hodočasnika pohodili su kroz Sv. godinu Rim i sudjelovali u jubilejskim zborovanjima posvećenim obitelji, starima, mladima, vojnicima, sportašima. . . Što se više bližio kraj Sv. godine, pobožno se mnoštvo sve više gomilalo u Svetom gradu.

Slika na zadnjoj strani korica: naši ovogodišnji krizmanici

